

~~C7871~~

Ud 6438

SIAR0012382

Biblioteka Jagiellońska

Ud 6438

REGIAE
IN
POLONIA DIGNITATIS
ORIGINES

COMMENTATIONE HISTORICO CRITICA

REQUISITAE

A

WOLF BALTHAS. ADOLPHO
DE STEINWEHR.

FRANCOFVRTI AD VIADRVN
IMPENSIS IOAN. CHRISTIANI KLEYB,
MDCCLVIII.

REGIAE
IN
POLONIA DIGNITATIS
ORIGINES.

I.
INSTITVTI COMMENDATIO.

TATVTVM habeo, REGIAE IN POLONIA DIGNITATIS perquirere NATALES, primumque tanti splendoris, vulgo qui celebratur, ortum diligentius contemplari. A quo me consilio, argumenti si spectes praestantiam, quantumuis licet commendabili, at a non prorsus nullis, quanquam dispari successu, praecepto occupatoque, parum aberat, quin temporum nostrorum consideratio reuocasset; vtpote quibus nihil fere elegantiorum exspectatione dignum, nisi inauditum esse videtur. Perinde, quasi nouitatis tantum gratia delectari, quam certam tenere sententiam, nullaue dubitatione impeditam,

pluris semper referat. Enimvero haec animo agitati mihi, accidit, ut peropportune in manus veniret IO. GOTTL. BOEMII DE ORIGINE REGIAE DIGNITATIS IN POLONIA, RECITATIO ACADEMICA, CRISENII BEROENSIS, PASTORIS ARCADIS, nomine in lucem edita. Qua quidem, ut reliqua hominis, hisce studiis cultissimi, scripta iucunde identidem lego, auide arrepta, ac pene deuorata, coepi ego inecum continuo sic cogitare: „Huius hunc si non „suppuduit argumenti Lipsiae, in illa politioris elegantiae „officina celebratissima; in tam illustri acutissimorum litteratissimorumque hominum confessu ac frequentia; ad „Principem, quod maximum fuerit, dum verba facit, et „Coniugem, quicquid optimorum est studiorum, nam sic „fama fert, sublimi ingenio complectentem, fouentemque „gratia plane singulari:„ Hic igitur, si causam, nihil minus quam nouam, in qua complures iam non sine ingenio, et cum industria sunt versati, exornandam sibi nihilo quidem fecius publice sumsit; ecurr vero mihi fraudi fore censeam, quod eandem, in contrariam licet partem propendens, retractandam paullo accuratius, suscipiam? Habent praeter ea sententiarum diuortia, uti alias, sic in rerum praecipue gestarum descriptione, insignem hanc, cum magna copulatam vtilitate delectationem: Ut, qua ex re nonnullis exciderint quaedam nec opinantibus, alios sola nominum auctoritas in errorem induxerit, hi suspensio, diffidentes, gradu praecuntium vestigia legant, illi

illi impetu quodam, ac veluti saltu, quo tendunt, penetrant, modo a partium fueris studio remotus, nihilque odio dederis, gratiae nihil, tanto clarius perspicias, quanto vel errandi exemplum vulgo prodiderint plures, vel, siue studio, siue casu, ad veri sincerique cognitionem pervenerint.

II.

ORIGO REGIAE DIGNITATIS IN POLONIA
NEC AD OTTONEM I. NEC II. IMPER. REFERENDA. NEQUE MISECONI CONTIGIT
ESSE TAM FORTVNATO.

QVAMVIS ergo; ut hinc procedamus, veniam facile demus historicis, qui, regiae in Polonia dignitatis primordia ut augustiora faciant, ad Romanum eandem Imperatorem referunt; nostrae tamen haud ferunt rationes, ut assentiamur HERMANNO HERMES¹: Quem, dum Ottonem Magnum eius constituit auctorem, destituit sine dubio memoria; neque adeo, ut approbatorem nactus sit, promeritum; dum modo plane, numero inter eruditos locoue qui sit, quendam habuerit vnquam. Pari modo capere me non posse profiteor, quid animi super hac re ALBERTO sit CRANZIO, historico haud ignobili, at temporum hic numeros rationesque grauiter conturbanti; dum, quicquid in Boleslaum Chrobrium contulisse fertur a plurimis Otto III. id vero ab Ottone II. profectum

fectum esse omne, contendit ². Quo minus mirum videatur nihilo magis oscitanter idem de Ottone II. prodidisse SEB. MVNSTERVM, quando in eius memorabilibus habendum tradit: *Sublimatum ab eo esse Poloniae ducatum in regnum* ³. Superat autem ytrumque, ac caecutit misere IOANNES ille apud SOMMERSBERGIVM ⁴, chronici auctor Polonici. Is enim, quod Ottoni II. asserabant frustra illi, id vero iam a tertio demum tributum esse Boleslai patri. Miseconi, tam confuse, quam temere pronuntiat ⁵. Cui quidem, verum actas, quae inter DLVGOSI et KADLVBKONIS tempora incidisse fertur SOMMERSBERGIO ⁶, probabilem dare excusationem possit, vehementer dubito.

QVAE res quoque facit, parum vt nos moretur cum Misecone suo DLVGOSVS, magna ceteroquin inter suos auctoritate; at infidus, vel ipso fatente CRISENIO ⁷, in rebus vetustis dux. Hunc nempe si audiamus, praelatorum baronumque quotidiano fere conuicio obsecundans, Christianorum ante aliquod tempus sacris initiatus Mifeco, Cracouiensem praesulem, Lambertum, ad Benedictum VII. ablegat; eoque rogat interprete, de constan-

² Vandal. L. II. cap. 36, et Saxon. lib. 4. cap. 33.

³ Sic nempe SARNICIUS Annal. lib. 6. cap. 9. Multum autem distare SARNICIANVM oportet MVNSTERVM ab auctore cosmographiae, de Ottone III. pluribus tradente, p. 894. ed. Lat.

⁴ Script. rer. Siles. T. I.

⁵ l. c. p. 4. Rectius igitur AVCTOR CRONICE PRINCIPVM POL. sentit T. I. horum scriptorum, p. 17.

⁶ initio praefationis.

⁷ de ortu regiae etc. recit. p. 4.

⁸ hist. Pol. lib. 2. p. 121. 122. ed. Lips.

⁹ Chron. Polon. L. 2. cap. 1. in 10.

PISTO-

stantia principis in suscepta professione, fundatis ecclesiis cathedralibus nouem, gloriaque, tum rebus strenue gestis, tum multarum gentium, quibus imperet, copia, parata, amplificata, multa interserente, vt tanto ornatui domestico regium addat splendorem. At enim, dum in eo est Pontifex, vt, quod statim liberaliter se facturum receperat, exsequatur, intempestiue interuenit Micislai ex sorore Adelheidi nepos, Stephanus, Hungariae Dux, Papamque de eodem beneficio interpellat. Hoc equidem, quo minus afficiat vtrumque; impedire nihil videbatur. At negat tamen Polono Papa, vel coelestis genii specie, per somnum oblata, submonitus; vel quod Mifekonem, dum haec aguntur, diem suum obiisse, certior fit. Haec igitur CANONICVS ille CRACOVIENSIS ⁸, nobis vel ideo non praetermittenda, quo certius constet, ne a Pontifice quidem, quae animo concepisse dicitur, Mifekonem impetrasse. Quo facilius suo patiamur abundare sensu MATTHIAM DE MICHOVIA ⁹, MART. CROMERIVM ¹⁰, ALEX. GVAGNINVM ¹¹, NIC. HENELIVM ¹², et si qua sunt alii, inconsulta LONGINI veneratione in transuersum acti.

III.

PISTORII Script. rer. Polon. T. 2. p. 20. vbi, *nondum dignos fore Polonos, vt eis corona hactenus deberet conferri*, loquentem inducit Papam.

¹⁰ Causam assert: *Quod Poloni minus caste religionem colere dicerentur*. de orig. et rebus gestis Polon. L. 3. T. 2. PISTOR. p. 436.

¹¹ *Suspiciabantur*, inquit, *nondum*

eum perfectum Christianum esse. Compend. chron. Pol. T. 2. PISTOR. p. 346.

¹² Annal. Siles. T. 2. S. R. Siles.

p. 203. CARTVITIVM, D. Stephani historiam condentem, eademque chorda oberrantem, ipsumque adeo BARONIVM, eius auctoritate confidentius vsum, grauitur confutat VORBERGIVS Hist. Ottonum, p. 149. sq.

III.

AVCTORES, BOLESLAVM CHROBRIVM AB
OTTONE III. REGEM APPELLATVM, PER-
HIBENTES, PRODVCTIS.

QVOD igitur, Mifeconi fata negasse videbantur de-
cus, neque transmittere poterat filio pater, capeffit, tan-
quam ampliffimum fortunae munus, magnorum sibi ta-
men confcius facinorum, BOLESLAVS, aeris princeps
animi, excitatque; sic enim, CHROBRI, vim interpre-
tantur faniores¹³. Regiam fcilicet capeffit e manibus Ot-
tonis III. coronam. Hoc namque eminenti honoris ge-
nere affectum effe ab Imperatore Ducem, magno magis
quam mirabili confensu tradunt, qui nunc fuccurrunt,
nam vel plures longe effe, quis dubitet? ADEMARS¹⁴,

MART.

¹³ Pridaunus, licet inficci ingenii
IOANNEM, qui Mifeconi, inquit,
fuccellit filius eius Boleslaus I. qui di-
ctus est Traba, id est mirabilis, vel bi-
bulus, qui dicitur sic Tragbir. In chron.
apud SOMMERSB. S. R. Silef. T. I. p. 5.

¹⁴ Quanquam enim is corona tum
ab Ottone III. Boleslaum effe, expref-
fis verbis non dicat, neque tamen id
a fuperiorum quodam factum refert:
Vt adeo, hac eum mente fuiffe, dubi-
tari vix poffit, dum Boleslaum, regem
Sclauoniae, ab Adalberto ipfo baptifa-
tum, magnis datis muneribus Adal-
berti caput corpusue obtinuiiffe, tradit,
apud LABBEVM Bibl. noua MSS.
T. 2. p. 168.

¹⁵ Chron. p. 61.

¹⁶ Ann. Pol. l. 2. c. 4. in PISTO-

DLVG. p. 643. fq. ed. Lipf.

¹⁷ in SOMMERSB. S. R. Silef.
T. 2. p. 25.

¹⁸ Hift. Polon. L. 2. p. 130.

¹⁹ Chron. Pol. L. 2. c. 4. in PISTO-
RII S. R. Pol. T. 2. p. 22.

²⁰ Annal. Pol. L. 6. c. 5. p. 1048. fq.
ed. DLVG. Lipf.

²¹ de orig. et reb. gefl. Pol. in PISTO-
RII S. R. Pol. T. 2. p. 437.

²² Ind. chronol. ad a. 999.

²³ Annal. Silef. ad h. a.

²⁴ del governo ed amminiftrazione
di diverfi regni et republiche, fol. 78.
ed. Venet. 1678.

MART. GALLVS¹⁵, VINCENTIVS KADLVBKO¹⁶,
BOGVPHALVS POZNANIENSIS¹⁷, IO. DLVGOS-
SVS¹⁸, MATTHIAS DE MICHOVIA¹⁹, STANISL.
SARNICIUS²⁰, MART. CROMERVS²¹, ABRAH.
BVCHOLZERVS²², IOACH. CVRAEVS²³, FRANC.
SANSOVINO²⁴, IO. SLEIDANVS²⁵, THOM. IOR-
DANVS²⁶, ANT. ALBIZIVS²⁷, IO. SCHICKFV-
SIVS²⁸, IO. MOLLERVS²⁹, IO. CLVVERVS³⁰, GA-
SPAR SCHÜTZIVS³¹, IO. MICRAELIVS³², GA-
SPAR IONGELINVS³³, ALEX. GVAGNINVS³⁴,
IO. LVD. DECIVS³⁵, HERBVRTVS A FVLSTIN³⁶,
CHRIST. MATTHIAE³⁷, MARC. ZVER. BOX-
HORNIVS³⁸, GEORG. HORNIVS³⁹, THOM. CZE-
CHORODIVS⁴⁰, BOHVSL. BALBINVS⁴¹, SA-
LOM. NEVGEBAYER⁴², IO. LIMNAEVS⁴³, NIC.

HENE-

²⁵ de 4 monarch. l. 3. p. 271. ed.
MEIBOM. Quo loco IO. BODINI
coarguit impudentiam editor, Polonos
fcribentis, fcepra regia fibi ab Impe-
ratoribus Germanicis oblata, recufaffe,
de republ. l. 1. c. 9.

²⁶ in genealogiis ad DVBRAVII
hifl. Boh.

²⁷ principum chrift. ftemmat. fol. 19.

²⁸ chron. Silef. l. 1. c. 12.

²⁹ hift. Ducum Lignic. l. 1. c. 6.

³⁰ epit. hift. p. 542. ed. Lugd. 1631.

³¹ chron. Pruff. ad a. 997.

³² Pomer. vet. ad a. 1000.

³³ notit. abbat. ord. cifterc. l. 5. praef.

³⁴ compend. chron. Pol. ap. PISTO-

RII S. R. Pol. T. 2. p. 347.

³⁵ de vetuftate Pol. in PISTOR.
l. c. p. 277.

³⁶ chron. Pol. l. 2. c. 4.

³⁷ theatr. hift. p. 886. 887.

³⁸ hift. vniuerf. ad h. a.

³⁹ introd. ad hift. vniuerf. regn.

Polon. et Orbis polit. p. 406. ed. Lipf.

1675. et orbis imperant. p. 462. ed. Lipf.

1693.

⁴⁰ Mart. Morau. l. 3. c. 1.

⁴¹ Mifcell. Bohem. Dec. 2. l. 2. tab.

gen. duc. Sil.

⁴² hift. rerum Polon. l. 3. p. 53. ed.

Hanov. 1618. et icon. et vit. princip.

ac regum Polon. p. 31.

⁴³ Iur. publ. 2. 9. 21.

HENELIVS⁴⁴, IO. THEODOR. SPRENGERVVS⁴⁵,
IOACH. PASTORIVS⁴⁶, CHRISTOPH. HART-
KNOCHIVS⁴⁷, MART. HANKIVS⁴⁸, IO. CHRIST.
BECMANNVS⁴⁹, GOTOFR. FERD. BVKISCH⁵⁰,
FRID. LVCAE⁵¹, HENR. COCCEII⁵², IO. PETR.
LVDEWIGIVS⁵³, IOSEPH. BARRE⁵⁴, IO. IAC.
MASCOVIVS⁵⁵, SAM. FRID. LAVTERBA-
CHIVS⁵⁶, GEORG. DAVID ALANDIVS⁵⁷, IO.
GVILIELM. BERGERVVS⁵⁸, CRISENIVS denique
BEROENSIS⁵⁹.

III.

A QVA SENTENTIA, QVAM OB REM RECEDA-
MVS, RATIONES GENERATIM IN ME-
DIVM PROFERVNTVR.

POTERAT omnino haec, si ex more liceat et con-
suetudine iudicare, tam insigni suffragatorum stipata mul-
titudine sententia, si non animum addere ad eam accessu-
ro, eo saltem facere, ut, si quid forte subtimeat, colligat
se et confirmet; quando post principia standi hic certe lo-
cus est. At neutrum horum apud nos effecit: Ut quos
nec solus, procul habito argumentorum pondere, nu-
me-

44 annal. Siles. in SOMMERSE.
T. 2. p. 202.

45 Pol. nov. antiqu. p. 4.

46 Flor. Polon. I. 2. c. 1. p. 27.

47 de rep. Polon.

48 de rebus Siles. c. 7.

49 Syntagm. dignit. diff. I. c. 1. §. 7.
E I. hist. orbis terrar. geogr. et civil.

P. 2. c. 8.

50 in eccles. Siles. histor. Proleg. c. I.

§. 7.

51 Siles. Memorab. P. I. c. 3. n. 6.

merus ad se pertrahat; neque rationum ut diffidamus
momentis, licet multo a nobis steterint pauciores, temere
inducat. Iam enim sic nobis persuasimus pridem: Qui
in vindicando Boleslao I. regiae appellationis ornamento
toti sunt inter Polonos historiae gentis conditores antiquis-
simi, eos minime esse, in quibus et temporis, et attentio-
nis, et dexteritatis ratione habita, non plurimum deside-
rari merito possit: Recentiores autem susceptae caritate
rei in aliam esse sententiam abreptos. Qua re factum,
nunc, ut subobscuris historici verbis lumen adhibitori,
vim sententiamque praeconceptam inferant potius, quam
latentem producant; nunc, si quid alias factum, quod
eius similitudinem habeat, adeoque, quo minus fieri
queat, non repugnat, re quidem vera factum esse, non
ostendant, prolatisque documentis planum faciant, sed
argumenta nectendo eliciant et concludant; nunc sepul-
crali, minus ac pro dignitate tuto, lapidi securius insi-
stant; denique rem etiam aliam, ac de qua instituebatur
quaestio, quae circumstant pariter atque consequuntur,
in subsidium vocent; tandem, ut summam faciam, ex
ingenio magis, quam rerum actorumque monumentis,
id, pro quo connitebantur, repetant et exponant.

B 2

V. ITER

52 Prud. I. P. c. 3. sect. 4. §. 53.

53 de iure appellandi reges c. 2. §. 7.

54 hist. Germ. vers. Germ. Vol. 2.
p. 611.

55 Comment. de reb. Imp. R. G. a
Conr. I. p. 101. 102.

56 chron. Pol. p. 87.

57 de habitu Imperii Germanici sub
stirpe Sal. erga Polon. p. 12.

58 oratt. lectior. p. 957.

59 de ortu reg. dignit. in Pol. recit.
Lips. 1754.

V.

ITER OTTONIS III IN POLONIAM. EIVSDEM
CAVSSAE. SARNICIUS ET BARRIVS NOTATI.
MAGNIFICENTIA DVCIS. VIA, PANNIS
STRATA.

IAM vero nihil a nobis durius quam par erat, dictum
esse, postea ut appareat, rem, prouti gestam commemo-
rant, omnem. scriptores vel Poloni ipsi, vel cum iisdem
sentientes, subiunctis eorum testimoniis enarremus.

OTTO igitur tertius, Imperator, sedatis in Italia
Crescentii, cum eius internecone, tumultibus, redditoque
fedi, uti dicitur, apostolicae, ordine, magnis in Poloniam
itineribus, anno M. contendit. Huc ut diuertat, causam
habet non vnam, graues autem omnes. Scelus nempe,
conscientiae stimulis agitatus, in Comitem Mutinensem
com-

60 in PISTOR. l. c. p. 437. *Pacatus, inquit, in Poloniam ad sepulchrum noui Martyris venit Otto; siue exsoluendi voti, quod, graui morbo implicatus, voverat, gratia, siue expiandi sceleris causa, quo comitem quendam insontem, calumnia libidinosae uxoris suae incitatus, pro adultero, inditta causa interfici iusserat.* Fabulam vero redolet, quicquid huius est. Nam, cui scelus hoc impropertur, Maria dicitur, Garfiae Tremuli, Nauarrae et Aragoniae Regis filia. At nec Aragoniam possedit Garfias; nec Aragonia ante annum 1035 regni nomine condecorata; nec inter

Principes quaedam Maria hisce temporibus omnino deprehenditur. Quare mirum non est, veteres probatae fidei scriptores Mariam hanc, tanquam Ottonis coniugem, profunde ignorare. Multus quidem est in describendo, quod admisit, crimine, GODEFRID. VITERB. P. 17. in S. R. G. PISTORII T. 2. p. 328. ed. STRVVI; sed solus. Quem adeo ANDREAS PRESBYTER, Chron. Bauar. p. 29. SIFFRIDVS PRESBYTER ad a. 988. praeter rem secuti, ENGELHVSIVM, SIGONIVM PONTANVM, ut eadem oberrent chorda, induxerunt. Rectiora docuit MVRATORI

commisum, expiare studet: Vtpote cui, a coniuge, ob acceptam spretae ab illo formae libidinisque contumeliam, immoderatus offensa, Comitemque, tanquam pudicitiae infidiatum suae, accusante, extimulatus, caput illico praecidi iusserit; ab occisi postmodum vxore ferri candentis innocua contrectatione, at fero nimis, meliora doctus. Sic nimirum CROMERVS⁶⁰. Minime vero intercedit idem, si quis grauissimo Imperatoris morbo iter illud Polonicum tribuat; qua in re DLVGOSVM⁶¹, MATTHIAMQUE sequitur DE MICHOVIA⁶², perinde ac hosce tres GVAGNINVS⁶³. Medius inter hos, interiectusque SARNICIUS malum demonstrat venenum; quo, tinctis a Crescentii vidua chirothecis, mortifero mulieris, ob non seruata de se ducenda fides, dono, dum nihil tale cogitans vitur Otto, mox totum peruadi corpus sentiat⁶⁴.

B 3

QVAE

TORI hist. Ital. P. 5. p. 630. ed. Germ. AVGVSTIN. ERATH in rebus S. Andreanis, apud DVELLIVM Misc. l. 2. diff. de Ottone III. Idem forte subinnuit MARTINVS GALIVS in chron. Orationis et reconciliationis gratia Ottonem ad S. Adalbertum introiisse, scribens, l. c.

61 p. 120. ed. Lips.

62 in PISTORII T. 2. p. 22.

63 ibid. p. 346.

64 *Voti exsoluendi causa, inquit, quo se obstrinxerat, periculoso morbo laborans, ad Adalberti sepulchrum contendit. — Sublato Crescentio, cum eius vxore consueffe dicitur; ad ex-*

tremumque eam sibi vxorem fore, fertur ei promississe. Quod, quia non praestitit, venenum ei in chirothecis, quas Roma discessuro donauit, mulier ista obiecit. Aculeo veneni laesus Imperator confidebat, se opem a diuo Adalberto, tanquam suo populari et domestico numine citius relaturum. T. 2. DLVG. p. 1049. Male vero rationes subduxit SARNICIUS, Stephaniam enim, Crescentii vidua, tum demum, cum e Germania, post iter Polonicum Romam denuo profectus esset Otto, dolens repatriantem, et nuptiis se frustrari, misso clani veneno illum infecisse dicitur REINERO in vita S. Wol-

QVAE res vtcunque se habeat, voti religionem intercessisse, quos aduocavi, confirmant ad vnum omnes; eam in rem suscepti, vt vel recuperandae penitus sanitatis, vel gratiarum, fusa oratione, oblatisque perliberaliter muneribus ⁶⁵, tanto dignis beneficio, agendarum causa, sancti exuuias Adalberti veneraretur; minori haud ita pridem pretio, quam Boleslai labore redemptas, Gnesnaeque conditas, miraculorumque fama magnopere celebratas ⁶⁶. Nihil adeo deterret Principem, insuperabilis fere, nisi levio-rem tecisset pietas, ~~rei molestia~~. Milliaria sunt, sic voti fert formula, omnino conficienda septem; tot namque lapidum intervallo a Posnania distat Gnesna, nudisque, incredibile dictu, pedibus ⁶⁷.

DILAV-

S. Wolbodonis Leodiensis, §. 9. *Potionatum* fuisse ab ea LEO OSTIENSIS Chron. l. 2. c. 24. in Collect. S. R. Italic. T. 4. p. 355. *Pelle ceruina venenata perentum*, LANDVLPVVS SENIOR hist. Mediol. l. 2. c. 19. in S. R. Italic. T. 4. p. 35. ROBERTVS TVITIENSIS in vita S. Heriberti c. 3. §. 10. AVCTOR VITAE MEINWERCI §. 10. *veneno* interfectum Ottonem, dicunt. Nouum vero commentum hoc esse, ERATHIO videtur, quod de veneno interferitur, eo, quod taceat prorsus DITMARVS; vir, secundum BARONIVM, sanctitate praestans; qui vel leue quoddam mendacium in historia non secus, ac capitale piaculum exhorruerit.

⁶⁵ Orationis causam affert DITMARVS, l. 4. p. 43. edit. REINECC. ANNALISTA SAXO ad

a. 1000. ANN. HILDESHEIM. ad h. a. CHRONOGR. SAXO ad a. 996. non modo orationis causae, sed etiam imperialium donorum mentionem facit. *Digna Sancto munera oblaturus, in Poloniam versus dicitur* DLVGOSSE l. c. Ante hos BOGVPHALVS gratia visitandi sancti limina Adalberti Poloniam intrasse Ottonem, dicit, SOMMERSEB. T. 2. p. 25.

⁶⁶ Caesar, auditis mirabilibus, quae per dilectum sibi martyrem, Dominus fecit Adalbertum &c. DITMAR. l. c. Audiens, tanta miracula ad sepulchrum diui Alberti in Polonia fieri. GVAGNIN. l. c. p. 346. *Miraculis singularibus et stupendis, quae clementia Saluatoris per merita Alberti operata est, et in oras longe lateque diffundentibus* &c.

DLV-

DILAVDENT historici Ducis magnificentiam Poloni, extollantque pro eo ac meretur. Tanto enim, si modo vires ferrent, dignum maiori, summum excipit apparatu hospitem Boleslaus, vt cum ingenii solertia splendor certasse videatur ⁶⁸. At poterat certe, quicquid hoc fuerit, esse cum aliis ipsi commune, fuitque nonnunquam re quidem vera. Vnum sine dubio proprium ei est et singulare, honor, quo profecutus est Ottonem; qui, ante vel post haec tempora, nescio an habitus sit vlli. Omnem, qua erat incedendum Imperatori, viam, quam longe porrectam, varii coloris interni iubet pannis Dux; cauetque tali modo, ne nudis Caesar, vt erat, pedibus, terram vllibi contingeret ⁶⁹.

HOC

DLVGOSSE, l. c. CROMERVS in eandem sententiam l. c. p. 437.

⁶⁷ A Poznania vero in Gnesnam septem milliaria, quoniam ex voto tot milliaria pedes iturus erat Otto &c. MICHOV. l. c. p. 22. Et quoniam Otto in conditione voti sui habebat, septem milliariis pedes iter conficere, ex Posnania, tanto enim spatium iter intermedium versus Gnesnam protenditur, ire decreuit. DLVG. l. c. DITMARVS autem, videns, inquit, a longe urbem desideratam, nudis pedibus suppliciter advenit. l. c. Hanc urbem occurrente sibi loci Episcopo, nudis pedibus intravit. l. c.

⁶⁸ Secundum MARTINVM GALVVM Boleslaus Ottonem magnifice et honorifice suscepit. (addit BOGVPHALVS: Magnifice pertraxit.)

Nam magnificentiam mirificam in aduentu prodidit. Inprimis acies militum multimodas, deinde principum in planitie spatiosa quasi choros ordinavit. Singulas diuersitas indumentorum discolor variavit; et quicquid poterat usquam gentium pretiosius reperiri, ibi erat. Quique milites et feminae curiales pellibus utebantur. Nec pelles, quantumvis pretiosae, licet nouae fuerint, in eius curia sine pellio et aurifrisio portabantur. l. c. Occurrit ei, MICHOVIA l. c. inquit, Boleslaus in metis cum caterua militum, et conducebat eum maxima pompa ac veneratione, et omnium necessariorum in victu et suppellectile sumtuosa profusione. Idem fere GVAGNINVS l. c.

⁶⁹ Habet haec AVCTOR CROMNICE PRINCIP. POL. p. 17. MICHOVIA

HOC IPSVM vero pereximium colendi Ottonis genus si seponamus, ad quod tam conspicua, omneque supergressa exemplum eius pietas quin prouocaret Boleslaum, ambigi nequit, nihil maius, ac pro officio, facit idem. Inprimis si verum est, quod Polonicorum historicorum nemo fere dubitat, Imperatorem fama virtutum Ducis, ingentisque nominis opinione, multas longinquasque terras peruagata, mirifico videndi eius cognoscendique desiderio inensum fuisse ⁷⁰. Quod uti in medio relinquimus, sic res sibi suas habere SARNICIVM, ac quem ad modum rerum intelligentibus latentem hanc secretioremque aduentus Ottonis in Poloniam causam approbauerit, ipsum videre iubemus: Quando *ex circumstantiis aperte liquere* perhibet, eo venisse Ottonem, ut *bellicosum virum, quem ferro auertere non poterat, dum in Saxonia bella gerit, beneficio aliquo placatum sibi redderet, deuinciretque*. Nam non temere in historia addi, quod *absoluta ceremonia coronationis, conclave secretioris consilii intrauerint, ibique multa de iis, quae pertinebant ad salutem reipublicae christianae, inter se contulerint* ⁷¹. Lynceum fane oportuerit esse, cui ex hoc, quod coronationem in-

CHOVIA et DLVGOSVS ll. cc. SARNICIVS l. c. inter mira refert narrata sibi, cum iuuenis Posnaniae ageret, a ciuibus de hac pompa ingressus Imperatorii, GVAGNINVS l. c. fericeos etiam pannos instratos, prodit.

⁷⁰ Sic enim MARTINVS GAL-

LVS, gloriosi etiam cognoscendi Boleslai fama, introisse Ottonem Poloniam perhibet l. c. KADLVBKO L. 2. ep. II. prae stili barbarie modo recte eum capiamus, primariam hanc rationem effert: *Desiderio, inquit, experiendi ea, quae fama de Boleslao fude-*

secutum, colloquio, subiectae ei materia, nata in SARNICII ingenio caussa in oculos incurrat.

VELLEM denique hunc de caussis itineris Ottoniani locum, ob varia historicorum studia late patentem, pertractans, et optarem, ut IOSEPHO placuisset BARRIO, sui nihilo magis honoris, quam nostri commodi ergo, locupletem ostendere auctorem, quo se tueatur, prodens, Boleslao, ut coronam impertiretur, hanc in sententiam perscriptis roganti litteris, Ottonem id esse pollicitum, eamque se ob rem in viam dedisse ⁷².

VI.

SPLENDORIS DVCALIS DOCUMENTA. MVNERA DATA, ACCEPTAQVE. CORONATIO, QVAM MAGNA POMPA COMITATVR, MAIVS SEQVITVR, QVO AFFECTVS FERTVR DVX, HONORIS GENVS. BARRIVS TACTVS.

HARVM iam caussarum, quaenam prae ceteris mouerit Ottonem, haud equidem in magno ponam discrimine. Aduenit Imperator, introductusque a Praesule, relictis

fuderat, Poloniam ingreditur, quasi beato martyri Adalberto votiuam exhibiturus reuerentiam. DLVGOSVS Ottonem simul ut votum persolueret, et Boleslai personam, quam vniuersorum fama magnis celebrabat laudibus, videret, processisse, me-

moriae prodidit. Constat quoque, pergit idem, illum non solum pro visendo corpore beati Adalberti Poloniam profectum esse, sed etiam Boleslai fama pertractum.

⁷¹ DLVGOSI Lipf. T. 2. p. 1050.

⁷² T. 2. p. 611. vers. Germ.

C

lictis omnibus, mortale quod habuit Adalbertus, visit; tanta mentis castimonia ad preces incumbens, ut magnam lacrimarum vim profundat ⁷³. Postridie eius diei plenus admiratione, quam iniecerat cum lectarum cohortium mascula pulcritudo, tum concursantium utriusque sexus hominum frequentia, magno conspicua vestium ornatu, amplius aulae splendor copiosissimae, ad pompam nihilo magis quam grauitatem compositus; auri denique argenticque, quod mensas onerabat pondere haud secus, ac artificio oculos ad se traheret, tanta copia, ut Attalicas fere opes exaequare videatur, multo magis istas explicantis diuitias Boleslai afficitur liberalitate Imperator. Quicquid nempe earum mensae inferuierat exornandae, ut alia taceam munera, in Caesaris deferri iubet cubiculum. Immo quoad, cellissima dignitate hospitis praesentia, honoretur, quotidie

⁷³ DITMAR. h. l. CHRONOGR. SAXO h. l.

⁷⁴ Sic AVCTOR CRONICE PRINCIPVM POLONIE p. 18. Honoratus, MICHOVIA inquit aliquot diebus non solum superba mensa et victualibus, sed muneratus variis et pretiosis. Singulis namque diebus alii et alii ordines militum et ministrorum ferebant dona Ottoni: Vasa aurea et argentea, gemmas varias et monilia, equos et vestes, auro ostroque intextas, purpuras, pellesque magni pretii etc. l. c. CROMERVS, dignus qui audiatur, acceptus est inquit, plus quam regali magnificentia et liberalitate; et cum aliis

amplissimis donis, tum abaco et instrumento mensae omni aureo et argenteo, quod triduo novum semper promebatur, aulaeisque et vestibus pretiosis donatus, l. c. In eandem sententiam DLVGOSSEVS l. c. Ceterum quod idem ille de virtutibus Boleslai, quae tantam fecerint admirationem Ottoni, perinde ac alii, latius refert, contrahit pro sua elegantia KADLVBKO: *Ipsius, inquit, virtutes non satis potuit admirari. Qas dum velut in quendam sphaerae glomicellum in hunc solum et vidit et invidit congestas.* l. c.

⁷⁵ Perquam diligenter circumspexisse oportuisset Ottonem, quod ab eo factum

tidie idem facit lautissimorum principum facile princeps ⁷⁴. Vna tamen omnium maxime eius Ottonem erga se tenet pietas; qua ductus, nihil ad ostentationem, cuncta ad venerationem refert; quicquid fecerit, quam oporteret, quam vellet ipse, minus existimans. Sic se gerendo effecit, ut Otto, cognita Ducis praestantia, longe, quam fama extulerat, maiori, cunctisque in rebus summa, cum Consilio, secum quod habebat, causam recognoscat; ac de eius, in qua ipse erat prior, sententia, Boleslaum regio honore impertiatur; ut, qua deceret, cerimonia, inungat eum, Adalberti fratri Gaudentio, negotium det; ipsi coronam Duce, suo detractam capiti, imponat; Regem eum Poloniae, socium Imperii Romani et amicum proclamet; denique tributum nexu exsoluto, hanc ei, successoribus, ac posteris gloriam esse iubeat sempiternam ⁷⁵.

C 2

Immo

factum praedicat KADLVBKO l. c. si animi sui sensa tam comta, scilicet, oratione exposuisset, ac idem perhibet, ridicula profecto, non imperatoria. Ceterum paullo verecundior GALLVS Ottonem sic loquentem inducit: *Per coronam imperii mei, maiora sunt quae video, quam fama percepi. Suorum, pergit GALLVS, consulto magnatum, coram omnibus adiicit: Non est dignum, tantum virum sicut unum de principibus ducem aut comitem nominari; sed in regale solium, redimitum diademate sublimari. Et accipiens regale diadema capitis sui capiti Boleslai in amicitiae foedus imposuit; et pro vexillo*

triumphali clauum ei de cruce Domini cum lancea S. Mauritii dono dedit; pro quibus illi Boleslaus S. Adalberti brachium redonauit. Et tanta scilicet illa die delectatione congregati, quod Imperator eum fratrem et cooperatorem imperii instituit, et populi Romani amicum et socium appellauit. IOANNES SOMMERBERGIANVS, licet Miscoconi per errorem tribuat, quae in Boleslaum fortuna contulisse dicitur, cum ab Imperatore, triduano conuiuio delectato, intra prandium in mensa residente, coronatum narrat suo diademate, et sic imperii feudalem factum. Eadem fere habet, per paucis immutatis AV-

CTOR

Immo vero, si DLVGOSSEM sequaris, omnes Polonorum nationes regionesque nouo Regi, regnoque subiicit; quicquid terrarum barbaris, a vera fide remotis, aut errorum labe contaminatis eripiat olim, donat; albae insigne aquilae tribuit: Denique, quo testatior esset memoria, priuilegium Imperiale, aurea bulla communitum, hanc in sententiam perferri iubet; atque eodem ab omni obedientia et subiectione, sibi, successoribusque praestanda, Boleslaum, Regesque futuros absoluit ⁷⁶. At harum tabularum, Poloniae omnino, modo fides habenda esset narratori, sanctissimarum, quod merito doleat, nullum usquam nec exemplum, neque vestigium repertum est. Vnde iure etiam optimo expectamus, ut istud nobis recludat tabularium BARRIVS ⁷⁷, in quo magni charta momenti, at aliud longe ac DLVGOSSIANA, continens, condatur.

CETERVM his peractis munera Boleslao porrigit Imperator, quae aestimationem vix capiant, adeo pretiosa erant: Clauum de cruce Seruatoris, Sanctique lanceam Mauriti; pro quibus, ne quid de argentea, qua per omne tempus, quo hic commorabatur, usus erat, et illa quidem alia nouaque quotidie, supellectile dicam, S. Adalberti

CTOR CRONICE PRINCIPVM POLONIE apud eundem SOMMERSBERGIVM, T. I. S. R. Siles. p. 18. Quo loco ad MARTINI, (GALLI sine dubio) Chronica prouocat. Vide etiam sis BOGVPHALVM in SOMMERSB. I. c. KAD-

LVBKONIS commentatorem. MICHOVIAM I. c. DLVG. I. c. GVAGNINVM, CROMERVVM II. cc. ⁷⁶ DLVGOS. I. c.

⁷⁷ Die Urkunden, inquit, wegen dieser Erhöhung halten in sich, dass Pohl-

berti brachium reportat ⁷⁸. At nec solum Adalberti, cuius vel maxime gratia, vel vnice huc diuerterat, brachium abeunti sufficere ratus Boleslaus, trecentis, quod maxime ei placebat, donat loricatis Ottonem eundemque Magdeburgum egregio comitatu reducit ⁷⁹.

VII.

SARNICII CONFIDENTIA. LVBIENII PRO-
TERVITAS, MALE SIBI CONSTANTIS.

HABEMVS igitur regiae in Polonia dignitatis origines tam exploratas, atque historicorum plurimis adeo extra dubitationem positas, ut frontem superciliumue, si quis scrupulum iniectum sibi dicat, facile contrahant. Quid? quod Boleslao Audaci ob immanem Cracouiensis Episcopi, Stanislai Scepanouii caedem eo tantum a Gregorio VII. interdictum sacris, de solio deturbatum eum, atque ut ad Illyrios profugeret, adactum esse, SARNICIVS credit ⁸⁰, ut animum expleat, ob collatum olim in Chrobrium ab Ottone III. et summo quidem Pontifice inuito, saltem inconsulto, honorem, mirifice exacerbatum.

ADEOQUE non satis prospero factum omine LVBIENSKI existimat, ut praetermissa sedis Apostolicae au-

C 3

Etori-

Pohlen als ein Königreich, ein Reich-
thum seyn solle: Und dass der Kö-
nig jährlich eine gewisse Summe dem
Kaiser zur Erkenntlichkeit (mallem
Erkenntnis) der Lehnsherrschaft
zahlen solle. Hist. Germ. vers. Germ.
T. 2. p. 612.

⁷⁸ leg. historicos, modo laudatos.

⁷⁹ DITMAR. p. 43. MICHOVIA, GVAGNINVS, DLVGOSSEM II. cc. ad fines usque regni Boleslaum comitem se Ottoni praeuisse referunt.

⁸⁰ I. 6. c. 9. p. 1057.

etoritate, ab Ottone III. corona regia Reges Poloniae exornati sint; neque diu durare decus hoc potuisse, non a solo, vti debuerit summo religionis christianae praefide, sed ab Ottone, cuius auus et pater plurimum sibi iuris in sedem apostolicam arrogauerit, profectum⁸¹. Et vero fidem habet SARNICIUS⁸² AVCTORI HISTORIAE CALVI MONTIS, Benedictum VII. referenti, conflata ex auro purissimo coronam paratam pro Boleslao nostro habuisse, ut primum desideret, ei mittendam: sed, ubi audiuit, maluisse eum ab Imperatore coronari, Stephano, Regi Hungariae missam. Legas hunc locum in ADR. etiam REGENVOLSCIO⁸³; qui praeter ea vel solus retundendae LVBIENSKII proteruitati sufficiat, qua ductus, Ottonem non tam sua, quam Sylvestri II. cuius secum Diaconum, Cardinalem, Legatumque de latere in comitatu habuerit, auctoritate, coronam Boleslao imposuisse, contendere haud erubescit⁸⁴. At tu, vide mihi, quam sibi parum constet LVBIENIVS. Quod si enim praetermissa sedis Apostolicae auctoritate coronatus ab Ottone Boleslaus est⁸⁵, quomodo Sylvestri II. auctoritate, praesente Ottone, et Archidiacono R. E. Cardinali ab Adalberti fratre Radzino, diademate regio ornatus esse Boleslaus⁸⁶, atque iterum ab Ottone, praesente Legato Papae profectum esse hoc decus dici possit⁸⁷, equidem haud capio. Nisi forte, ridiculum dictu, dum ab Otton-

⁸¹ Series episcoporum. Ploens. p. 322. 323.
⁸² l. c. p. 1050.

⁸³ Hist. eccl. Slavon. provinc. l. I.
 c. 2. p. II.

ne coronam accepit Dux, manus illi hereditaria labe usque adeo contaminatas tribuerit LVBIENIVS, ut perpetuitatem tanto muneri impertiri haud potuerint?

VIII.

ASSERENDAE BOLESLAO CORONAE, A TESTIVM MULTITVDINE PETITVM
 ARGVMENTVM, GENERATIM
 EXPENSVM.

ERGONE igitur, dixerit aliquis, inconsultum est, ut quod maxime, *publica gentis Polonicae voce testatam negare rem, ac temerare antiqua, dudum mortalibus credita?* Siccine vero actum de fide historica omni est, si, de quo vna propemodum omnes mente et voce consentiunt, adducere illud in dubitationem, deinde negare prorsus; denique, ne ingenii ostentandi occasionem omittas, conuellere auctoritatem testium, quos vel sola venerabiles antiquitas faciat, ac labefactare liceat; quid dicam, liceat? laudi ducatur? Habent haec speciem omnino quandam, haud diffiteor; sed eam, qua orator animos audientium commode occupet. Ad dimouendos, qui adhibito iudicandi acumine, in quo versamur, argumentum expendunt, a contraria sententia, ut vim quandam habeant, magnopere vereor. Quid enim? Ut hinc exordiar, si in rebus,

⁸⁴ l. c. p. 317.
⁸⁵ p. 322.

⁸⁶ p. 315.
⁸⁷ p. 323. et p. 317.

bus, a vulgi intelligentia remotis, quarum reconditi sensus, difficilesque explicatus sunt, quae per acrem mentis intentionem, si, uti sunt, contueri velis, exposcunt, moris et consuetudinis magnae sunt partes; tantum quid verius existimatur, quanto sic dixerint plures, senserintque prius: Ecquid in iis futurum esse caussis putes, quarum momentum fide, fides auctoritate, auctoritas numero nitatur; numeri antiquitas, antiquitatis reuerentia comes sit? ubi gloria, ut creditur, gentis intercedat, cuius magnitudinem saeculorum decursu metiatur? Quante igitur cunctae historicorum, Boleslaum primum Poloniae regem perhibentium, numerus fuerit, parum inde huic sententiae roboris accedere, patebit consideranti, quam commodè alter alterius mentem, immo verba subinde exprefferit, quantaque id fecerit confidentia, haud certe minori, atque ea, qua vel rem, certe cognitam, vel a probatae, ut fertur, sed a nobis forte non exploratae, fidei scriptoribus testibusque traditam, prodere in vulgus solemus. Quae cum ita se res habeat, actum potius fere de fide dixerim historica, solo si numero censeatur: Quum sententiae perspicue falsae, si non plures identidem, certe non pauciores, quam liquido verae, propugnatores nanciscantur.

VIII.

88 in SOMMERSBERGII S. R. Siles. T. I. p. 18.

89 Annal. l. 2. c. 4. p. 894.
90 p. 36. 65. ed. Lips.

VIII.

MARTINI GALLI, KADLVBKONIS, BOGVPHALI, ANTIQVITAS, MINOR, QVAM PRO INSTITVTO. PVBLICA GENTIS VOX, QVAM VIM HABEAT. PARVM TVTA VETERVM HORVM, ALIORVMQVE TESTIVM FIDES.

NEQVE vero quaesitum in antiquitate testium tanti nobis videtur, ac rei dignitas postulat, praesidium. Ecquid enim sunt hi, quibus tam magnifice se iactant? MARTINVS GALLVS, VINCENTIVS KADLVBKO, BOGVPHALVS POZNANIENSIS. Quos equidem antiquissimos Polonorum historicos esse, facile largior; quorum tamen aetas, quibus Otto pariter atque Boleslaus vixit, temporibus multo posterior est. GALLVS nempe MARTINVS is sine dubio est, ad quem AVCTOR CRONICE PRINCIPVM POLONIE⁸⁸ prouocat, brachium Adalberti, Ottoni a Boleslao dono datum, Romae in templo D. Bartholomaei repositum esse, narrans: Quem cum Kadlubkone fere synchronum regi Criuoustio facit SARNICIVS⁸⁹; quem DLVGOSVS Martinum Gallicum⁹⁰, FELIX HERBVLTVS Gallum anonymum compellat⁹¹, et cum STAROVOLSCIO⁹² KADLVBKONE antiquiorem facit: Quem adeo, de S. caede

91 praef. ad editionem KADLVBKONIS Dobromil. 1612.

92 elog. script. Pol. n. 14. p. 31.

caede Stanislai, qua se Boleslaus II. polluerat, perinde ac KADLVBKONEM, ne verbo quidem meminisse, miratur SARNICIUS⁹³: Cuius denique diutius adhuc, quam factum est, Chronico careremus, nisi IABLONOWSKII Principis suasu, sumtibus STANISLAI GRABOWSKII, Warmiensis Episcopi, ex manuscripto bibliothecae Heidelbergensis codice, Gedani 1749 in vulgus editum esset. Fuit is moderandae Boleslai Criuousti iuuentuti praefectus, opusque suum ad annum usque MCVIII produxit; vnus adeo, cuius aetas Boleslao Chrobrio reliquis paullo propior sit, saeculo licet integro ab eodem remotus.

MEDIUM qui tenet locum, VINCENTII KADLVBKONIS, Cracouiensis olim Episcopi, Cisterciensium, postquam isto se munere abdicarat sponte, alumni, *inclutis aucta est memoria annalibus atque ornata: Quod nempe ii litterarii VINCENTII foetus primi omnium sunt, qui gloriosae Polonorum gentis historiam integram exhibeant, quae alioquin apud alios scriptores per frustra diuisa sparsim legitur; ut AVGVSTINI SARTORII verbis utar*⁹⁴. Et huius quidem conscribendae munus historiae, a Casimiro ei fusto impositum, sic est exsecutus, ut ad initia regni Vladislai Lasconogi, anno MCCIII principatum obtinentis, peruenerit commentando; anno MCCXXIII vita functus. Quae res facit, et huic minus ut tribuam, quam vellem; quoad nempe eius, quod ipsa mihi ratio iniecit, sciti

⁹³ l. 6. c. 9. p. 1056.

⁹⁴ Cisterc. bis tert. tit. 20. p. 527.

sciti vim experior, pares qui non sunt ei, qua res contingit, aetati, saltem suppare, hisce qui sunt, anteferri non oportere.

IAM de BOGVPHALO, POZNANIENSI Episcopo, chronici Polonici auctore, quid iudicandum sit, vel obiter legenti apparet, postquam SOMMERSBERGIVS illud rerum scriptoribus Silesiacarum inseruit. Quum enim ipse, quid a religioso quodam audiuisse somnians sibi visus sit, ad annum MCCXLVIII memoriae prodiderit⁹⁵; vitam autem cum morte commutasse eundem anno MCCLIII scriptum reliquerit DLVGOSVS⁹⁶, XXX BOGVPHALVM annis KADLVBKONI superuixisse, non minus, ac vtrumque ad saeculum demum XIII. referendum esse, in liquido versatur.

ET VERO HI, quos nominauimus, Triumviri, antiquitatem si spectes, principatum inter rerum scriptores Polonicarum tenent. Equidem haec mecum reputans, mirari satis non possum, atque etiam stomachari, quosdam nostro hoc tempore, peracris iudicii, elegantiaeue qui censeantur, laude dignos, eius hic tam videri negligentes, ac si nulla prorsus, vel hic saltem ei non esset locus. Nam si, ut ad propositum veniamus, leue quid esset, quod quaeritur, et nugatorium, cuius modi olim perscripta multa sunt, conquiri vero hodie videas operosius, et discuti, quam fas est, plura; aut si hoc, in quo elab-

D 2

bora-

⁹⁵ T. 2. S. R. Siles. p. 64.

⁹⁶ p. 732.

boramus, argumentum, nullius vnquam mortalium dubitationi expositum, atque tale esset, ad quod, sicuti ab illis fit, tradendum mirabiliter omnium ex aliis quoque gentibus historicorum consensus conspiraret: Si igitur tali esset modo caussa comparata; perparum nostra referret illic, nihili rem, saeculo demum vno itemque altero post, relatum nos legere: Hic vero, quod hac quidem parte deesset, refarciretur ex altera, suaque rei abunde veritas constaret. Nunc alia sunt omnia. Grauis est quaestio, uti, quae ad gentium splendorem principumque pertinent, vel exorientem primum, vel nouis veluti radiis adauetum, sunt omnes. Digna propterea, in qua eorum, quae circumstant, vel minimum, accuratius pernoscat, tantum abest, ut posthabita testium auctoritate, ducentis et amplius annis rei aeuo gestae iuniores, aequam ac illorum temporum modo essent, fidem mereri, neque, dum illi deficient, horum decedere fidei permultum, existimare oporteat. Cui cum et hoc accedat, aequales Boleslai temporibus alios rei omnis ne verba quidem meminisse; posteriores, tanquam de coronando eo nemini vnquam in mentem quid venerit, se gerere, qui in tribus illis, quam par est, recentioribus, tantum collocant fiducia, quomodo cum offensa historiae arte, secumque adeo, in gratiam redeant, ipsi viderint. Mihi certe vitio verum haud iri, quod ab illorum rationibus meas quam longissime seiungam confido.

QVOD

QVOD DE publica gentis Polonicae voce iactabatur supra, si apud eruditos valere quicquam debet, non plurimorum, idem sentientium, sed historicorum numero contineri, necesse est. Quam autem ob rem solus perexiguum ad assentiendum afferat numerus momentum, non modo antea prae me tuli ingenue; sed magis etiam patebit, ubi ad non plane nullos animum attentius adverterimus. KADLVBKO, BOGVPHALVS, IOANNES SOMMERSBERGIANVS, CROMERVVS, Rufum vocant Ottonem III. secundo hoc dari agnomen, constat inter omnes. In constituendis itineris Ottoniani caussis quam fluctuans sit sententia, §. V. patefacit. Neque potuimus facere, quin de coniuge Ottonis, ac Stephaniae veneno quae interferebantur, in fabulis reponeamus. Ut de anno in quem decus hoc, multum inter se diuersi conferunt, nihil adiiciam, quando vel aliud agendo legenti in oculos incurrit. Quae non eo nunc dico, quo nulla mihi fide dignos esse, cuiquam persuadeam, quod a mea prorsus mente alienum. Quo minus tamen in suspicionem aliquam bonos illos adducant scriptores, vix impedire video. Idem vero in confesso esse credo, non omni ex parte fidem esse tutam, affirmantis quid de re vel homine, ubi, quae rem hominemue attingunt, proponens, falsis se duci opinionibus, demonstrat.

D 3

X. DIT-

X.

DITMARVS MERSEBURGENSIS MALE EXPLICATVS. FORMVLAE: TRIBVTARIVM FACERE DOMINVM, QVAENAM VIS? CL. CRISENIVS ET ALANDVS AVDITI. DITMARO VERA SENTENTIA RESTITVTA.

NON fatis habent antiquissimorum inter Polonos historicorum suffragiis regiam communiri dignitatem Boleslai, tanti vindices ornamenti. DITMARVM etiam antestantur MERSEBURGENSEM; vt pote qui *linguis licet animisque infestus* Boleslao; tamen *poterat factum egregium ne sic quidem inuoluere atque obruere silentio, quin sparsis per nebulas, per sermonis ambages, luminibus sese conspiciendum aperiat.* In hanc enim sententiam locum DITMARI: *Dominus indulgeat Imperatori, quod TRIBVTARIVM faciens DOMINVM, ad hoc vnquam ELEVAVIT, vt oblita sui genitoris regula, semper sibi praepositis auderet in subiectione paulatim detrahere* ⁹⁷, cum aliis ⁹⁸, eleganti, coronae Boleslai assertor ingenio, intelligit CRISENIVS ⁹⁹. Et hic quidem primo singularis merito videatur conuersa illa disputandi ratio: Ex loco quippe, nebulis inuoluto, rei obscurae lumen infertur. Deinde vero, vt vsui sit locus, idem illud, quod spargere debeat lumen, quoque rem

⁹⁷ l. 5. p. 57. ed. REIN.

⁹⁸ v. c. CL. ALANDO de habitu

Imperii erga Pol. p. 12.

⁹⁹ l. c. p. 17.

rem collustret, caligine immerfam, operose prius importatur. Quo modo, cum anteceptae manifesto inseruiatur opinioni, videndum erat, ne quid recte interpretandi doctrina detrimenti capiat. Meretur res paullo propius considerari, ne forte admoti luminis specie ipsa obscurior reddatur. Vertitur nempe cardo in eo, vt, quatenus verbis, *tributarium facere dominum*, subiecta sit sententia, perspicuum fiat. Nihil vero, dissentientes inquirunt, expeditius est: *Regem facere* sonant. At hic aut totus fallor, aut suo se laqueo constringunt. Siue enim hic verborum sensus est, nihil, quae locum premat, caliginis, deprehendo. Siue eam per se vim non habent, vt habeant, ab interprete demum efficitur. Neque ad assensum cogit, quod de DITMARO, VITECHINDO, aliis huius aetatis, monet ALANDVS: Quibus *Dominus*, vel *rerum dominus*, *rex* sit *subinde* ¹⁰⁰. Demus hoc perliberaliter. Condoceamur autem, rogamus, cum *subinde* sit, quam ob rem hoc loco, vox, tanquam urgente quadam necessitate, sic sit accipienda. Multo minus alius DITMARI locus, rem, pro eo, ac volunt, conficit, cum in Boleslai REGNO multas esse consuetudines, dicit MERSEBURGENSIS. Quis enim nostrum regni nomen prouinciae etiam tribui hoc tempore, facile nesciat? Quam in rem commodè succurrit *leg. Baiuar. Tit. II. Cap. X. §. 1. ubi: Si quis filius Ducis REGNVM auferat a patre*, legitur: De-

¹⁰⁰ l. c. p. 12.

Decretum vero Tassilonis anno XXII. *regni* Ducis promulgatum esse fertur. Nec aliter, VITECHINDO auctore Arnolphus, Bauariae Dux, cum omni *regno* suo se tradidit. Et quid multa? Ecquid nam, rogo, prohibuisset DITMARVM, quo minus *Ducem faciens Dominum* scripsisset; *Dominus* sibi ipsi *rex* esset? Iam tributarium Domino opponit; siue, quod idem est, tributo immuni. Quae profecto interpretatio naturalis est, ut quae maxime. Quandoquidem nihil simplicius est, quam tributario non tributarium oblicere. Tum vero quae superius docuimus, leui historicorum perlustratione haud difficulter confirmanda, planum faciunt, tributi nexu exsolutum esse ab Ottone Boleslaum. Denique tributarium constituere ac compellare regem, non tam eximium fuisset, cum et reges sistant historiarum monumenta tributarios, quam onere hoc istum liberare: Postremo is demum vere Dominus nominari queat, hac etiam ratione nemini obnoxius. Quam autem *elevatio* haec ad conciliandum Imperatori Ducem parum fecerit, atque is e contrario grauem se ei, quauis occasione oblata ostenderit, ut in *subiectione* paulatim ei detraxisse, non praeter rem, dicatur, neminem, historiarum cognitione non destitutum putauerim ignorare.

XI.

ALIVS, OBSCVRIOR, HVC SI TRAHATVR, DITMARI LOCVS LVCI SVAE, AT HYPOTHE-
SI INSERVIENTIVM CVLPA, EADEM PRIVA-
TVS, HINC RERVVM CONNEXARVM, HINC CON-
IECTVRAE SVBSIDIO, REDDITVS. ANTIQVA
ROMANORVM CONSVETVDO, AB OTTONE
RENOVATA, IN QVONAM
CONSISTAT?

NOVVM suppeditat insignis regii, ab Imperatore accepti, propugnatoribus, argumentum alius DITMARI locus, priori, at nulla eius culpa, longe obscurior: Adeo ne verbum quidem eius, pro quo annituntur, continet. *Imperator*, inquit, *antiquam Romanorum consuetudinem, iam ex parte magna deletam, suis cupiens renovare temporibus, multa faciebat, quae diuersi diuerse accipiebant*¹⁰¹. Intelligit eum non aliter, eodemque trahit CL. CRISENIVS. LVDEWIGIO memorabilis hic locus consideratione dignissimus videtur¹⁰². Quid ni enim eo, pergit, et hanc regiam ipsius declarationem referamus, ad veteris Romanae reipublicae maiestatem suo tempore in Boleslao renovandam? Profecto si hoc est videre, annon plures caecutire malint, nescio. Ego saltem, sicuti de causa, quam disputamus, nihil hic, et si quid nihilo esset minus, conspicio; ita, parum abfuit, quin oculis diffiderem, coronam his verbis Polonicam

¹⁰¹ p. 44.¹⁰² De iure reges appellandi C. 2. §. 7.

cam ostentari, legens: Adeo nihil ad rem. Cuius enim, quaeso, locus iste est? Annon DITMARI? Cui, de glorioso coronandi Boleslai facinore, in primisque magnifico, silenti, grauiter propterea succensent? Et vero hunc aenigmata, numero Platonis obscuriora, loqui credas; qui odio plenus, inuidia ac ira, sic depingitur, rem apertam silentio contexerit? Hunc ordinis tibiingas tam negligentem, ut, postea quam Ottonem Magdeburgum reduxit, de rebus, ibi, Quedlinburgi, Aquisgrani, peractis, nonnulla locutus, inexcensabili saltu illuc, vnde digressus erat pridem, se iterum proriipiat, de Polonicis solemnibus, nescio quid, mussitans?

NON patitur locus *tam memorabilis*, ut statim eum dimittam. Fac igitur, DITMARVM, antiquam Romanorum consuetudinem in memoriam reuocantem, regum subinnuere appellationem; quo tandem modo eam *ex parte magna deletam* dicit? Rei admodum simplicis et vnius, quatenam sunt partes? Quatenam superstites sunt, deletis forte pauciores? Ergone, qua, Burgundiae diademate redimitus a Carolo est Caluo Boso, nec dum vno, vniusque dimidia parte, saeculo illam antecedens, aetas tam remota est,

¹⁰³ Nullus, inquit DITMARVS p. 43. Imperator maiori vnquam gloria a Roma egreditur, neque reuertitur. Hanc nempe in sententiam locum hunc a multis in medium proferri animaduerto.

¹⁰⁴ Hos nimirum ex coenobii Farsensis archiuo in lucem produxit M A-

BILLONIVS Annal. Benedi. T. 4. l. 51. n. 95. p. 129. 130.

¹⁰⁵ Sic exempli causa Ioannes, Abbas Casinensis recepit praeceptum confirmationis totius abbatiae, aureo sigillo bullatum. LEO OSTIENS. Chron. Casin. l. 2. c. 22. p. 232.

est, ut reges appellandi deleta dicenda consuetudo sit? An forte quouis id saeculo, vel L vel X annorum decursu iterandum esse, lege quadam constringitur Imperator, semperque id agendi occasio, quasi ex compacto, nascitur? Esto vero, renouasse hanc in Boleslao consuetudinem Ottonem; quomodo vnum hoc *multa* dici potest, quae fecit, *diuerse a diuersis accepta*? In illis et hoc fuisse, vnde cogitur? Mente scabrum, vti verbis aliquando est, sic sentientem oporteret fuisse DITMARVM.

NON multum autem in rebus Ottonis versati sumus, si, quamnam Romanorum consuetudinem renouare voluerit, non protinus succurrat. Erat pompae, paratus, obsequii studiosissimus Imperator. Eximia cum magnificentia Romam ingreditur; inde reuertitur ¹⁰³. Nouis comitatum palatiumue dignitatibus decorat. Imperialis militiae Magistrum, Praefectum naualem, vestararium sacri palatii, eiusdem Magistrum constituit ¹⁰⁴; aureo sanctiores tabulas sigillo communit ¹⁰⁵. Dubium quoque nullum est, festorum sollemnia non alio, ac primum Quedlinburgense, splendido magnorum Ducum ministerio celebrata esse ¹⁰⁶. Antiquam Romanae maiestatis speciem vel

E 2

pran-

¹⁰⁶ Celebrata proxima paschalis solemnitas in Quedlinburg a rege; ubi quatuor ministrabant Duces. Henricus ad mensam, Conradus ad cameram, Hezil ad cellariam. Bernhardus equis praefuit. DITM. p. 36. Video hunc a plurimis eo allegari lo-

cum, ut pompae splendorisque amor, cui indulerit Otto, inde documento comprobetur illustri. Nescio, quam commode. Nam pascha hoc celebratum a. 985. Quedlinburgi, quo Otto quintum aetatis annum superarat.

prandendo reddit. *Solus*, veteris exemplum Romanae mensalis pompae, nunc reuocatae, proditurus, DITMARVS, inquit, *ad mensam quasi semicirculum factam, loco ceteris eminentiori sedebat* ¹⁰⁷. Quin et, si coniecturae locus est, ideo forte Caroli M. sepulchrum aperiri iubet, vt, quo olim, tanto principe digno, vestium, reliquoue ornatu exuuiæ sint conditæ, ipse hunc oculis vsurpet ¹⁰⁸. Quod ipsum sic acceptum a nonnullis fertur, vt mortem adeo ambitiosa hac, leuissimique fastus plena curiositate accelerasse sibi Ottonem, crediderint ¹⁰⁹. Ad hæc oculos intendisse PRAESVLEM MERSEBURGENSEM, prope fidem est. Polonicam respexisse coronam, tum demum probabile foret, si alio, luculento satis testimonio esset corroborata, DITMARVSQUE eius clare mentionem inferret. Tunc enim Romanae, recenter introductæ consuetudinis documentum esse eam, non refragarer. Ex consuetudine, DITMARO memorata, consequi eandem videor mihi negandi sat graues causas habere. Dialecticorum more disputaturus: Si Otto Boleslaum coronauit, ex antiqua Romanorum consuetudine egisse eum, concluderem. Restitutam Romanorum consuetudinem

CORO-

¹⁰⁷ p. 44. Ceterum hæc commentantem non poenitebit legisse VORBVRGIVM hist. Ottonum p. 134. b. 155. a.

¹⁰⁸ Factum narrat DITMARVS p. 44. et pro sua modestia, dubitationem, Caroli ossa vbi requiescerent, in causâ fuisse tradit. ADEMARVS in

chronico apud LABBEVM l. c. per somnium monitum esse scribit. Admirationis causâ factum, dicit CHRONOGRAPHVS SAXO ad h. a.

¹⁰⁹ Carolum enim per somnium apparuisse ferunt Ottoni, mortemque mox subsequituram ei prænuntiasse. Audiamus CHRONOGRAPHVM:

Sed

coronatione, alias necdum probata, contineri, vel illa hanc includi, non cogerem.

XII.

EPITAPHIVM BOLESLAI. EIVS AETAS,
FIDES. CRISENII ARGV-
MENTVM.

VT autem de regiae in Polonia dignitatis originibus, ab Ottone III. repetendis, nullus dubitandi amplius relinquatur locus, neue earum memoria perituris tantum historicorum chartis seruata videatur, lapis eas loquitur: Tabula nempe monimenti sepulchralis Boleslai, quod cathedrale apud Posnanienses templum ornat. Primus edidit illud LVBIENIVS epitaphium; idemque vetustissimis litteris, et iam antiquitate arrosis, scriptum testatur, vetustatem satis redolentibus; versibusque, incomtis illis quidem, nec satis suis numeris constantibus, vt rude illud saeculum quiuis agnoscat, comprehensum. Vel propterea nobis haud indignum, quod hic legatur, visum.

E 3

HIC

Sed de hoc, inquit, vt postea claruit, ultionem aeterni vindicis incurrit. Nam praedictus ei Imperator post tantæ commissionis facinus comparuit, et ei praedixit, obitum suum celerius affuturum. Ceterum huc etiam perquisitione ad quendam pompae apparatus respexisse Ottonem, conie-

stantem confirmat elegans GEORGII FABRICII observatio: Nullum tum temporis monumentorum luxum fuisse, cum ea sibi homines erigerent moribus et virtute, non saxo aut marmore. Orig. Sax. p. 234. Aliud aliorum iudicium fuisse, VORBVRGIVS auctor est. l. c. p. 148. a.

HIC IACET IN TVMBA, PRINCEPS GLO-
 RIOSA COLUMBA
 CHOBRI TV ES DICTVS SIS IN AEVVM
 BENEDICTVS
 FONTE SACRO LOTVS SERVVS DOMINI
 PVTA TOTVS
 PRAECIDENS COMAM SEPTENNII TEM-
 PORE ROMAM
 TV POSSEDISTI VELVT ATHLETA
 CHRISTI
 REGNVM SLAVORVM GOTTHORVM SEV
 POLONORVM
 CAESAR PRAECELLENS A TE DVCALIA
 PELLENS
 PLVRIMA DONA SIBI QVAE PLACVERE
 TIBI
 HVIC DETVLISTI QVIA DIVITIAS
 HABVISTI
 INCLYTE DVX TIBI LAVS SERENISSI-
 ME BOLESLAE
 PERFIDO PARENTE NATVS SED CRE-
 DVLA MATRE
 VICISTI TERRAS BELLVM FACIENS
 QVOQVE GERRAS
 OB FAMAM BONAM TIBI CONTVLIT
 OTTO CORONAM
 PROPTER LVCTAMEN SIT TIBI SALVS.
 AMEN ^{110.}

TAN-

TANTVM his versibus statuit LVBIENIVS pre-
 tium, vt, si hos vidisset BARONIVS, non dubitet, quin
 antiquitatem ipsam miratus, ei, pro qua contendit, com-
 muniore est, sententiae accessisset. Extollat eius antiqui-
 tatem LVBIENIVS, quantum placeat. Postea quam
 Boleslaus humatus est, proximo, positum esse, vt credam,
 a me impetrare nequeo. Fuit, quae hic translucet, ele-
 gantia, posteris temporibus diu propria; neque singulare
 quid habet, quo hisce tantum vindicetur. Quoad ergo
 serius inscriptum non esse lapidem, haud demonstratur,
 nihil subesse causae apparet, quare ad aeuum, Boleslao
 proximum, referatur. Habent certe, quod agant, PA-
 GIVM erroris conuicturi, tanquam principium chrono-
 logicum constituentem illud: Pleraque epitaphia, quae
 putantur antiqua, pluribus saeculis a morte eorum, in
 quorum gratiam condita, fuisse composita, et sepulchris
 inscripta ¹¹¹. Ad nostrum quod attinet DLVGOSI,
 MICHOVIAE, CROMERI aetate necdum visum esse
 oportuit, quando nullam omnes hi eius mentionem inii-
 ciunt. DLVGOSVS quidem carmen aliquod vetu-
 stum in laudem Boleslai extare, suoque se operi inter-
 feruisse dicit ¹¹². Quem ad modum vero et hoc, ab epi-
 taphio valde diuersum, frustra requiras, sic vel ex vno
 hoc, a neglectu epitaphii repetito argumento, ne alia af-
 feram, concludas, quid sentiendum sit de SAM. IOACH.
 HOPPIO, LONGINVM Plocensium episcoporum vi-
 tas,

tas, in operibus posthumis LVBIENSKII legendas, litteris consignasse, opinante ¹¹³.

SED UT EX HOC IN VIAM REDEAMUS DIUERTICULO, EQUAENAM IN HOC SITA EPITAPHIO VIS EST? Ante omnia non alienum videtur animadvertere, non consentire inter se de eodem historicos. SARNICIUS enim *sepulchro Boleslai epitaphium inscriptum esse*, inquit, *paruum quidem, sed ob reuerentiam antiquitatis valde iucundum*: HAC IACET IN TVMBA REX PIVS, GLORIOSA COLUMBA, BOLESLAVS CHOBRI; *litteras*, addens, *esse vetustate paene consumptas, sicut et ipsum sepulchrum; utcumque tamen posse legi* ^{113*}. Plures inscriptos fuisse lapidi versus, at antiquitate exesos, non refert. Cuinam sit habenda fides, meum non est, decernere. Esto tamen, genuinum esse LVBIENIANVM: Epitaphium est. Cuius generis scripta, his et subsequenter composita temporibus, laudis, adulationis, communis, si placet, famae, multum; veri non tantundem continent. Quod adeo, coronatum ab Ottone Boleslaum, perinde fidem non facit, ac extra fidem est, principem columbam fuisse. Cuius auctor pereximium nectendarum rationum artificii specimen edidit, dona detulisse plurima Ottoni, canens, Boleslaum quia divitias

¹¹³ p. 7. opusculi, LONGINO *im Hamburgischen Magazin* Vol. Lipsiensi praemissi.

^{113*} Annal. p. 1050. ed. Lips.

^{113**} Neque tamen acu rem tetigisse credimus Cl. IO. DAN. TITIVM,

im Hamburgischen Magazin Vol. 14. p. 575. hanc comae praecisionem ideo in incertum reuocantem, quod nullibi legatur, *Boleslaus habe sich den Kopf bescheren lassen*. Ritum enim tondendi capitis ad Casimirum I. e Clu-

vitias habuit. Hic etiam solus principi septenni praecisam, a Micislao sine dubio, nam ab ipso factum Boleslao, perridiculum foret comam, esse Romam missam, narrat. Quo loco nouum, quid valeat exemplum prodit. Pone enim, verum esse, atque alicuius momenti. Iam scire velim, quare historicorum nemo veterum, immo ne LONGINVS quidem, multas alias in concelebranda Miseconis pietate, de eo memoriae quid reliquerit ^{113**}. Sit, amplius vera quidem res, sed, ut leuior, omissa, tu mecum mirare iudicium auctoris, egregium, scilicet, inter leuia, consueta et commemorabilia in tam exiguo scripto delectum adhibentis. Si denique prorsus falsa, quid faciendum sit homini, mihi videas, XIII versibus tam se turpiter danti, ut, quod veri scripserit, in suspicionem ipse deducat.

QVVM ergo et lapis, tanti apud eos, qui aliter, ac nos, sentiunt, ponderis, nihil nobis extorserit, nihil dum proficit CL. CRISENIVS, Quo tandem illa, exclamans, alio Boleslai insignia munera? Ille per provincias splendidissimus redeuntis Caesaris conductus? Nisi ut dignum se augustali beneficio, diademate regio, ostentaret ¹¹⁴. Sume nimirum, verum esse, quod historicorum non paucos supra con-

e Cluniaco reducem, referendum esse. Alio nempe longe haec verba valere, clarius est, quam ut ostendere opus sit. Ceterum hunc V. Cl. de origine regiae in Polonia dignitatis observationem, post quam nostra conscripseramus mul-

to, videre nobis contigit. Stricturas autem auctorum *des erläuterten Preussens* Vol. 2. p. 202. in hoc epitaphium ne nunc quidem legere nos potuisse, dolemus.

¹¹⁴ p. 17. 18.

confirmasse, legimus, illustrem illam, qua Boleslai animi dotes, copiarum numerus ac praestantia, aulae praeter ea splendor, efferebantur, famam, ut tot bonis cumulatam propius contemplaretur principem, extimulasse Ottonem; hunc quidem, tanquam vnum excipere e multis, nec exquisitissimo, atque ad posteritatis recordationem insigni cultu prosequi, nonne ab eius non minus ac Boleslai persona prorsus alienum fuisset? Denique, ut breviter et absolute exponam, eodem argumentum hoc numero locoue habendum arbitror, ac illud, cuius efficientiam sub finem sectionis superioris excussi. Si nempe Otto regio honore tam sollemniter condecoravit Principem Poloniae, facile est ad credendum, et muneribus magnificum fuisse illum, liberalitatis gloria celebratissimum, et reduxisse Caesarem, comitatu, qui deceret vtrumque, stipatum. At enim vero ex utroque reuerentiae erga Imperatorem, genere, coronationem elicere vellet, id vero cum recte cogitandi regulis minime conciliari posse, sentio.

XIII.

CVRAEVS A LVDEWIGIO IN TRANSCVRSV
DEFENSVS.

ITA vero in eam adhuc curam incubuimus, ut, quibus origines regii in Polonia honoris Ottonianas fulciant ratio-

¹¹⁵ de iure reges appellandi c. 2. §. 7.

¹¹⁶ Vom Kaiser Ottone dem dritten hat er den königlichen Titel erlanget.

rationes, accuratius perlustrantes, quid in iis desideremus, pro nostro candore declaremus ingenue. Sequitur, ut maxime idoneas, atque conuellendis illis apprime comparatas studiose conquirentes, ex difficultatibus easdem, si quae sunt, expediamus. Idoneas vero dum circumspicio, longe aliter nexas inter se iunctasque poscens, haud ab re mihi facere videor, atque illas, quibus commoti, falsam alicui sententiam tribuunt, cuius ei in mentem nihil venerit; ut suae, pro qua contendunt, firmitatem constituent. Miratus profecto sum, tam iniquum se praebuisse Ill. LVDEWIGIVM, IOACHIMO CVRAEO; hunc ut, de sua, vicinarumque gentium historia non male promeritum, *tanquam rem ab Ottone actam omnem, in dubium vocantem inducat, conantemque tantum non prorsus euertere, eo, quod de itinere Ottonis dubitet*: Idque rerum temporumque ratione habita, recte se facere opinetur ¹¹⁵. At enim vero quid CVRAEVS? Coronam manibus Ottonis Boleslao impositam minime negat ¹¹⁶; neque adeo de Ottonis in Sarmatiam itinere potest dubitare. Quid igitur? In causis tantum itineris haeret, de quibus Ottonem in viam se dedisse, historici Poloniae scribant: Neque votum, S. sepulchrum Adalberti visendi intercessisse, sibi persuadere potest. Praeter ea, ut LVDEWIGII verbis utar, *Polonicae genti non tantum esse apparatum, auri imprimis et argenti copiam potuisse, qualis in*

F 2

regali

langet. Der Kaiser hat diesem Boleslao die Krone selbst aufgesetzt.

Chron. rer. Siles. et vicin. gentium. p. 32.

regali ista inauguratione describatur. Quamvis ergo fefellisse in utroque CVRAEVVM rationem, facili opera declarari possit¹¹⁷; reclamante tamen vehementer ratione, de causis, atque iis, quae rem circumstant, nescio quid dubitantem, eam negasse rem ipsam, insimulari videas.

XIII.

DITMARVS DE CORONATIONE BOLESLAI TACENS, INSIGNIS, EAM PERACTAM NON ESSE, TESTIS. QVOD, QVALEM EFFICIENTIAM HABEAT SILENTIVM, OSTENDITVR.

AGE nunc, susceptum, vt instituimus, negotium perendamus. Nempe ergo, quicquid asserendae Boleslao coronae laboris operaeque insumtum, quicquid hanc in rem conquistum perscriptumque supra vidimus, id vero frustra factum, opinionumque commentis accensendum esse, vel vnus ad liquidum perducatur, DITMARVS; atque idem ne argumentando quidem, sed tacendo peruincat. Cuius sane silentium tanti mihi est, vt omnibus aliter sentientium argumentis anteponam. Huic enim contigit,

¹¹⁷ Tantam enim hoc tempore superstitionis vim nondum fuisse, vt ad suscipienda itinera religiosa, venerandas Sanctorum reliquias, capiendosque miraculorum fructus homines permoverit, quomodo probaturus sit CVRAEVS, equidem nescio. Nouum

praeter ea martyrem ignotum fuisse Ottoni, tantum abest, vt potius propinqua ei cognatione coniunctus fuerit. Mater enim Adalberti, patri Zlawnik nupta, Henrici Aucupis soror a plurimis dicitur. Vfus etiam est illo Romae, in monasterio Bonifacii et Alexii com-

tigit, quod ex aduersa parte stantium, vnum si ADEMARVM excipias, nemini, vt par eius aetas illi, quo diademate cinctum dicunt Boleslaum, tempori, fuerit. Chronicon scripsit a religione ac fide, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat. Gloriae Germanorum studiosissimus, quod ad eam quocunque modo amplificandam faciat, non facile ex oculis dimittit. Quicquid rerum ab Imperatoribus Saxonis gestarum eo referre potest, accurate proponit; eorum adeo, quae leuiora poterant videri, sedulus obseruator. Hanc gentis dominorumque gloriam, non iis tantum, quae domi egerunt, comprehendi ratus et absolui, multus subinde est, si apud exteras quid susceptum perfectumque nationes; quarum origines, conuersiones et vicissitudines, ac memorabilia in vtraque re publica, inprimis si Caesarum auspiciis debeantur, eorumque auctoritas interuenerit, eadem grauitate ac industria percenset. Quae cum ita sint, esse vero, nisi qui DITMARVM vel plane non, vel obiter legit, nemini esse obscurum potest; nimium me non tribuere fidei eius, pariter atque ingenuitati, crediderim, si, quae tanquam facta commemorat alicuius momenti, esse,

F 3

per-

commorante, vt vitae scriptores Adalberti narrant, Otto familiariter; eique vt Porus ad amplectenda christianorum sacra perduceret, auctor fuit secundum ADEMARVM, chron. p. 168. Denique, quod ad splendidum, quo exceptus sit Otto, apparatus, auri quoque argentiue copiam, tum visendam

tum donatam attinet, si illa distinguas a nostris tempora, quod fidem superet plane omnem, nihil omnino video neque ex eo, quod auri argentique vsus in stando feriundoque numo nec dum in Polonia fuerit, de eius in aula Principis copia dubitandi, argumentum commode promittitur.

persuasum habeam; huius autem generis, quae vbi dicendi locus erat, tacet, non esse, animum ad credendum inducam. Neque tali modo, nisi quod historiae assentiendique legibus conueniat, statuere mihi videor.

IS IGITUR, miraculorum, ab Adalberto martyre editorum, fama excitatum, orationis causa ad sepulchrum eius profectum, a Boleslao in finibus sic, ut fidem superet, ac enarrari pro dignitate nequeat, exceptum, Gnesenamque deductum, urbem nudis pedibus, templumque, introducente Praefule, ingressum, sacris operatum religiosissime, conditi Archiepiscopatus auctorem, magnis muneribus decoratum, trecentis donatum lorica-tis, denique a Boleslao Magdeburgum reductum Ottonem esse, refert. Haec ille: De regia appellatione ac coronatione nihil. Non desiderari in chronico DITMARI nulla, quae legas alibi, haud inuitus quidem largior. Velim autem, exemplo quodam ostendi, ut, quid memoria dignum enarret, occupatum, ac earum, quae antecesserunt illud, iuxtaue fuerunt, ac consecutae, rerum, praetermittentem nihil, oblitum esse penitus rei maxime illustris, atque ad comprobendam summam Imperatoris maiestatem maximopere comparatae DITMARVM. Quoad usque huiusmodi quid omissum ab eo, at nihilo quidem secius factum, probataue fide testibus alias editum expromatur, hoc ipsum, de quo disputo, minime factum esse, silentio DITMARI permotus, aio. Quod reliquum est, disputandi hunc modum displicere non posse. CL. CRI-

SENIO,

SENIO, certus sum: Qui et ipse Boleslai patrem, Mi-seconem, regio a Pontifice titulo insignitum esse, confirma-re non audet, *quod apud antiquissimos historiae Poloniae scri-ptores, KADLVBKONEM et BOGVPHALVM, nulla eius rei memoria* ¹¹⁸.

XV.

ODIO NIHIL DEDISSE MERSEBURGENSEM,
NEC VOLENTEM OCCULTASSE, QVOD FA-
CTVM SIT, PLANVM FIT.

QVODSI vero aliis tantum rebus intentus, neglexis-se argueretur tam nobile argumentum DITMARVS, sui eiusque immemor, at citra dolum ac fraudem, historiae causa dolendum foret quidem, ad ipsum si animum ad-vertas, leuius forte peccatum. Sed nec huius, malum, faciunt reum, qui nobis aduersantur. *Linguis animisque infestum* Boleslao, studio volentemque occultasse decus hoc Sarmatiae queruntur, Praefulem ¹¹⁹. *Odii nempe in Principem internecini apparere passim vestigia* ¹²⁰. Quo fiat, ut maledica et impotenti violans lingua maximas supra laudes positum Ducem, deprimat eas vbiuis, atque haec etiam, a fortuna nihilo magis quam virtute tributa bona detrahare eidem atque eripere conetur. Non sumus profecto ii, qui legendo DITMARO, non optime anima-tum erga Boleslaum cum haud deprehendamus. *Bolizlauius* inquit, ut haec modo exempli loco seligamus, *maior laus non*

non merito, sed more antiquo interpretatur ¹²¹. Hic bonae matris filius longe degener, multarum pernicies genericum, qui in eadem primo latentem malitiam aperuit, deindeque in viscera, saevit. Nouerca et fratribus expulsis, vulpina calliditate regnum, plurimis diuidendum, contraxit in unum. Hic, ut solus dominaretur, ius ac omne fas postposuit ¹²², Patri longe inferior ¹²³. Non opus esse autumo, de Boleslao amplius differere, cuius nomen et conuersatio, si Dominus omnipotens vellet, satius nobis lateret. Omne hoc quod pater suus et iste nobis in coniugio et familiaritate magna copulati sunt, plus damni subsequens, quam boni praecedentis attulit, ac in futuro infert. Quia, etsi pace simulata nos ad tempus diligat, attamen per secretas tentationum varietates nos a caritate innata deducere, et, si quando tempus ei ac locus contingit, in perniciem apertam assurgere non desistit ¹²⁴. Ego vero, haec si disquirerem, digrederer ab instituto, quam pateretur, longius. Neque moleste fero, si quis Boleslaum meliorem vel fingat sibi, vel collatis rerum documentis demonstret. Poteram tamen isti in Ducem odio DITMARI, iusto, an iniquo, iam non disputo, adulationem opponere, blanditias, assentationem, quibus vel solus DLVGOSVS, de Boleslao loquens, utitur. Legat, velim, qui de eo dubitet, rerum ab eo gestarum historiam, a LONGINO contextam: et certe nullam laudem tam alte constituisse naturam, quo eius non dica-

¹²¹ p. 43.

¹²² p. 46. Quem locum breui qui-

dem, at luculenter explicuit, DLVGOSVSque, posteriora sibi tempora ante

dicatur virtus enisa; nullum genus honoris eminere, quo is non ducatur afficiendus; anteferri ei neminem, paucos pares putari, mecum fateatur. Quid ergo? Hunc si, eiusque similes gratiae vel plus dare, vel tantundem, ac illa noster dare fertur odio, retorquens velut arma affirmarem? Nonne illud, ab odio promptum argumentum totum protinus concideret? Concideretque simul, tanquam blandientis ingenii, honorique Boleslai fauentis, commentum, eius coronatio? Quam sane inconsulto amore confingi, pari equidem auctoritate vincerem, ac illam illi acerbo negari odio pugnant. Non est autem, ut praetereamus, omnem illam odii culpam, dum modo paullo eam attentius confideres, depelli sine negotio posse. Qua enim mente de Boleslao exponit DITMARS? Quid agit? Estne in eo, ut vitam Ducis omnem, rerumque gestarum seriem, virtutes et vitia, nam et his sine nemo nascitur, describat? In his acutum cernat, caecus sit in illis, captus prae odio oculis? Nihil profecto minus. De Boleslao vix aliter, ac sicubi occasio dederit, de nominis hoste, Imperiique Germanorum, qualem si praebuisse, constat inter omnes, verba facit. Quanam haec seges et materia laudum? At male nobiscum ageretur, si de hostibus quid scribentes, tanti, quo prosequamur eos, odii, rei fiamus, nihil ut boni credamus tributum iis esse, vel dicamus.

XVI. CVIVS

ante oculos constituentis, narrationi cae, LENGNICHIUS, P. 2. p. 87. antetulit Bibliothecae conditor Poloni- ¹²³ p. 53. ¹²⁴ l. 8.

XVI.

CVIVS ETIAM ODII RATIONES PROCVL HABUISSE PRAESVLEM, VEL IIS CONFITENDVM EST IPSIS, SIC SECVM PVGNANTIBVS, QVI EVM DE CORONATIONE, QVAMVIS OBSCVRE, QVID SCRIPSISSE, OPINANTVR.

TAM vero parum constat ratio, odii crimen DITMARO exprobrantibus, vt sua, hoc agentes, vineta cadant. Pone enim, odio flagrare Praesulem; nonne clarum est, eo certe minus suppressere debuisse praestantissimum, in non magnopere dignum habitum, collatum honorem, quo maior inde nascebatur opportunitas atro, quod aiunt, colore deformandi Boleslaum, tanti memoriam beneficii mox deponentem adeo, vt ingratisimi maculam sibi notamque inurat? Siccine vero sui non compotem DITMARVM, vt prae odio exferendi odii commodissimam e manibus temere dimiserit occasionem? Quod si igitur tum demum bene erit opera posita, si exsententia successerit; quam in accusando DITMARO erga Boleslaum odii collocarunt dissentientes, vt feliciter sit impenfa, magnopere vereor. Ostendimus nempe supra sectione X. XII. loco eos DITMARI, ex eorum mente subobscurum niti, ex quo res, ad regium Boleslai diadema pertinens omnis eliciatur. Quem quidem, licet alio longe, ac illi volunt, spectare docuerimus; tamen perscribenti eum coronationis causam in animo fuisse DITMARO, in praefens tantisper concedamus. Certe hic

hic mihi inter sacrum veluti saxumque constitutum, nec quid faciat, scientem, videre videntur DITMARVM: Cuius hic ipsa rei veritas manum ducat scripturo; illic odium inhibeat; neutri cessurum, satisfacturum vtrique. Tectius igitur proponentem, quod res est, vt magis ad diuinandum quam legendum intelligendumue coniecisse eam in medium, appareat. Mirabilem profecto, vel, si mauis, ridiculam grauissimo homini personam, sic agendo imponunt, quam ratio naturaque eius ipsa facile detrahat. Multis nempe verborum inuolucris tegitur, et quasi velis quibusdam obtenditur; quid vero? Aptata capiti Ducis maxima cum pompa, publicaue cerimonia ab Imperatore corona. Tantamne innatam vecordiam DITMARO, vt coram oculis atque in conspectu tot hominum acta non negare quidem ausus, qui enim id possit? attamen velut aenigma, spargat in vulgus, iaciatque? Quod, si tam obscurum est, solui vt possit a nemine, cui, quaeso bono? Poterat sine dubio multo commodius concepto facere odio fatis tacendo prorsus. Nisi forte per summam iniuriam infra reliquos, rationis non expertes deprimere malis nostrum, tanquam seiungentem se ab illis infano studio, scribentemque, quae nemo capiat, explicet nemo. Si autem eiusmodi est, vt vel tandem aliquando peruideatur, quid tam molesta sedulitate lucratus sit, explicari mihi velim. Maximo recondit labore, quod vel sic abdere, atque ab hominum intelligentia retrudere per negotii naturam potis non est. Et quomodo fiat, vt odio in

Boleslaum obscuret, quae amor in Ottonem indulgens, in luce clarissima collocare debebat? Nonne enim tantae dignitatis splendor, Ducis capiti lucens, ab Imperatore proficiscitur? Ergo tantopere a se ipso alienus Praeful, demat amor Ottonis quod odio Boleslai addat? Perpetuam, quantum in se est, noctem inducat verbis, eo compositis, rei, quam forte post haud ita multo ea qui legant, dispellant? Nam ante nos neminem tam felicem fuisse, haec ut ipsi iuerit in diem nox, neque egomet temere affirmauerim; neque DITMARVM, tanto solum tempore rem occultando illustrem, operae pretium satis fecisse ^{124*}.

XVII.

BOLESLAVM NON REGEM, SED DVCEM NOMINANT HERMANNVS CONTRACTVS, CHRONOGRAPHVS SAXO, MARIANVS SCOTVS, WIPPO, OTTO FRISINGENSIS, CHRONICON QVEDLINBURGENSE, ANNALISTA SAXO, GREGORIUS VII. REL.

QVAE adhuc disputauimus, eo valent cum primis, ac, nisi suscepti nos amor negotii fallit, efficient, uti speramus, ut tanto quidem erga Boleslaum, quamuis amicissimus ei non fuerit, exacerbatum fuisse minime DIT-

MARVM

^{124*} Aliud argumentum, quo DITMARVM odii absoluat, suppeditat l. c. p. 372. cl. TITIVS. Is igitur, dum DITMARVS l. 4. narrat, Brunonis, Porussorum apostoli, cum ceteris sociis caesi, corpus aere redemptum, condi sepelirique curasse Boleslaum; Brunonis

nempe, quicum cognatio intercesserit sibi, DITMARO, magnopere dubitat, frontem adeo excidisse Praefuli, ut tantum beneficium commemoratione coronationis non rependerit, si modo facta esset vnquam. Qua autem ratione idem v. cl. conditum ab Ottone

III.

MARVM odio, intelligamus, cui morem gerens, rem sibi pulchre notam, volens premat; neque fidei, famaeque apud posteros suae, neque, cui quam maxime faueat, Ottonis, rationem ullam habens. Quem locum, si forte quis vberius, quam mereatur, a nobis pertractatum dicat, ob attributum a quibusdam ei momentum factum id esse, nouerit. Reliquum est, ut rem omnem, pro ut nos quidem existimamus, percensendis conficiamus iis, qui postero tempore, de Boleslao ubi loquendi est occasio, Ducem eum tantum compellant, idemque eo partim loco faciunt, quo Poloniae Principem tanquam Regem, modo fuisset, ponere ante oculos, haud parum referat. HERMANNVS igitur CONTRACTVS *Henricus*, inquit, *Rex Bolizlaum*, DVCEM *Slauorum Bolanorum*, cum tota gente sua subiugauit ¹²⁵. CHRONOGRAPHVS SAXO: *Sed et Boleslauonem, Poloniae DVCEM, occurriffe repertiunt* ¹²⁶. MARIANVS SCOTVS *Henricum* ait, *Regem, Bolislaum DVCEM cum omni Sclauorum gente subiugasse* ¹²⁷. Nec aliter WIPPO *Eodem anno*, inquit, *quem supra notauimus, Bolislaus Sclauigena, DVX Bolanorum, insignia regalia, et regium nomen in iniuriam Regis Chuonradi sibi aptauit; cuius temeritatem cita mors exina-*

G 3

niuit.

III. Archiepiscopatum Gnesnensem, tum Rixae, Ottonis, e sorore neptis, cum Micislao, Boleslai filio coniugium, denique Imperatoris in Pontificem, qua tunc temporis gauisus sit, potestatem, pro coronatione Boleslai, ab Ottone facta, connitentibus maximo vsui esse posse, sibi persuadere potuerit, necdum

cipio; quandoquidem haec omnia cum eo, de quo disputamus, honore, necessario connexa non sunt.

¹²⁵ Chron. in PISTORII S. R. G. T. I. p. 270. 271.

¹²⁶ ad a. 1002.

¹²⁷ Chron. ibib. p. 648.

niuit. *Filius autem eius, Misico, similiter rebellis* ¹²⁸.
Supra dictus Boleslaus, DVX Bolanorum, etc. ¹²⁹. OTTO
 FRISINGENSIS: *In primordio regni Conradi Boles-*
laus, Polonorum DVX, qui ab antecessore suo, Henrico,
noviter subactus fuerat, A REGNO DIVIDI, REXQVE
PER SE VOCARI MOLITVR. Non multo post mo-
riens, Misiconem, filium suum, successorem reliquit: IS,
DVM PATREM IMITARI COGITARET, - - rex
- - DE CONTVMACE REGNI INIVRIAM VIN-
DICATVRVS, rel. - - Otto vero LIBERE DVCA-
TV POTITVS, diadema, QVOD PATER EI AD
IGNOMINIAM REGNI ILICITE FECERAT
regi misit ¹³⁰. CHRONICON QVEDLINBURGENSE
 sic habet: *Bolizlaus, DVX Poloniae, obitu Henrici, Im-*
peratoris Augusti, comperto, elatus animo, visceretenus su-
perbiae veneno perfunditur, adeo, ut VNCTAM ETIAM
SIBI IMPONI CORONAM TEMERE SIT VSVR-
PATVS ¹³¹. Sic etiam ANNALISTA SAXO, iisdem
 fere vsus verbis, *Miseconem, filium natu maiorem, HAVD*
DISSIMILI SVPERBIA TVMENTEM, virus arro-
gantiae longe lateque diffudisse, addit ¹³². Gregorius VII.
 litteras ad Boleslaum audacem scribens, Boleslaum, Po-
 lonorum DVCEM appellat, anno MLXXV. non omissu-
 rus, vti recte argumentatur HENELIVS, *regium titu-*
lum,

¹²⁸ de vita Conradi Sal. in PISTO-
 RII S. R. G. p. 470.

¹²⁹ id. p. 477.

¹³⁰ Chron. l. 6. c. 28. Eadem fere
 habet GODEFRID. VITERB. Chron.
 p. 17. in PISTORII S. R. G. T. 2.
 p. 321.

lum, si Rex Polonis fuisset ¹³³. De eodem Boleslao per-
 quam memorabilis LAMBERTI SCHAFNABVR-
 GENSIS locus, dignus, qui hic legatur: *MLXXVII*
DVX POLONORVM, qui per multos iam annos Regibus
Teutonicis tributarius fuerat, cuiusque regnum iam olim
Teutonicorum virtute subactum, atque in provinciam red-
actum fuerat, repente in superbiam elatus, propter ea, quod
Principes Teutonicos cerneret domesticis seditionibus occu-
pato, nequaquam ad inferenda exteris gentibus arma vacare,
REGIAM DIGNITATEM, REGIVMQVE NOMEN
SIBI VSVRPAVIT, DIADEMA IMPOSUIT, AT-
QVE IPSO DIE NATALI DOMINI, A XV EPI-
SCOPIS IN REGEM EST CONSECRATVS ¹³⁴.
 Lotharius OTTO FRISINGENSIS inquit, *Polono-*
rum DVCEM cum multis muneribus obuiam habuit; quem
tamen non ante dignatus est suo conspectui praesentari,
quam tributum XII annorum, hoc est, D libras ad singulos
annos persolueret, et de Pomeranis et Rugis homagium sibi
faceret, subiectionemque perpetuam sacramento sibi confir-
maret ¹³⁵. CHRONICI BIGAVGIENSIS auctor, *Im-*
perator, inquit, curiam apud Mersburg habuit (anno
MCXXXV), ubi EX PRAECEPTO DVX Polonorum
adfuit, qui nunquam antea ad alicuius Imperatoris curiam
venire voluerat, nec precibus, nec minis ¹³⁶ - - Hos
 vero

¹³¹ ad a. 1025. in LEIBNITII T. 2. p. 204.
 S. R. Brunswic. T. 2. p. 295.

¹³² ad a. 1025. ibid. p. 457.

¹³³ Annal. Siles. in SOMMERSB.

¹³⁴ in PISTORII S. R. G. T. I. p. 417.

¹³⁵ l. 7. c. 19.

¹³⁶ apud MADER. p. 258.

vero cunctos, eodem, quo DITMARVS, incensos odio, vel ab ipso, tanquam contagio serpente, malo infectos esse, cum nemo iactare auit, satis habemus, quod volebamus, inde elicere, coronationem Boleslai Ottonianam fabulis accensendam esse, quo, figmentum hoc, nomine, pro suo candore iam olim insigniuit FRANC. MARINIVS, siue IOANNES SACHSIVS, Secretarius Thorunienfis ¹³⁷.

XVIII.

VTRVM BOLESLAVS A PAPA CORONAM
ROGARIT, PRAEUVNTE VORBVRGIO
DVBITATUR.

SVNT, fateor, nonnulli, qui, dum Boleslaum, regium vt conferat sibi diadema Pontifex Romanus, operam impendisse, aiunt ab Ottone illud capeffuisse Principem, negant, adeoque nobiscum facere videntur. Ab his vero nostram vt seiungamus sententiam, non modo quae supra proposuimus, nouo robore non indigentia, efficiunt argumenta; verum et, in contrariam quae disputat partem VORBVRGIVS; tanti nobis visa, nihil vt addi vel possit iis, vel mereatur. Interim, ne quis eius temere quid omiffum esse queratur, locum PETRI DAMIANI ¹³⁸, pro instituto longiorem, sepositis, quae huc non faciunt, contrahamus; sic tamen, vt, quod res est dilucide appareat. Boleslaum nempe rogasse, inquit DAMIANVS, Imperatorem Henricum, vt a Romualdo monachos, qui Polo-

¹³⁷ de scopo reip. Pol. p. 47.

¹³⁸ Opp. T. 2. in vita S. Romualdi c. 28. 29.

Polonos vera Seruatoris doctrina impertiantur, exposcat. Obtulisse se duos, Ioannem et Benedictum, eosque septem exacto annorum spatio, quo Slauonicam linguam perdidicerint, tanto manum operi adiouere voluisse; ablegasseque quendam Romam, qui facultatem exordiendi muneris a Pontifice exoret. Deditse autem Boleslaum vtrique hoc negotii, vt Papae dona deferant, muneraque amplissima, coronamque loco eorum regiam reportent. Hoc se suscepturos negasse Monachos, tanquam a suis alienum destinatis. Suboluisse autem quid de auro nefariis hominibus; hos noctu occidisse cum Ioanne Benedictum. Quorum cum receptaculum admoto concremari non potuerit igni, miraculum namque suberat, fuga se subduxisse latrones, errabundos per totam noctem; neque, exarescentibus nervis et lacertis ad recondendum vacuos vagina pugiones, virium satis habentes. Deprehensos postridie, et catenis quidem ad trucidatorum tumultos alligatos; at singulari iis miraculo solutos. Tum Henricum, de iis, quae moliatur Boleslaus, submonitum, obstruxisse in Italiam vias; captum proinde esse, quem supra diximus, legatum; liberatum autem genii coelestis interuentu, scalmoque, quem praesto fore, nunciarat ille, flumen superasse. In hac iam narratione, qui otium hic nobis fere facit VORBVRGIVS ¹³⁹, multa in numero habet, quae desideret. Nam primo DAMIANO oppo-

nit

¹³⁹ Hist. Ottonum, p. 146. 147.

nit DVBRATIVM ¹⁴⁰, quo auctore, Ioannem, inquit, et Benedictum, non Romualdi et Classensis, sed Adalberti et Breunauensis disciplinae alumnos, aurumque non ad coëmendam a Papa coronam, sed ad tolerandas summas vitae necessitates Monachis, neque illud a Boleslao, sed a Mifecone, eos inuifente, datum; Barnabae, qui Duci reportaret, redditum, eumque occifis, se absente, illis, superstitem solum fuisse. Tum vero, neque hunc Romanam profectum, sed ad mortem vsque delituisse in solitudine, monet ¹⁴¹. Quamuis autem, si Boleslaus regnante Henrico diadema rogasset a Pontifice, fatis id argumenti foret, attributum illud non esse ab Ottone; neque adeo, quo tempore ac modo Gnesnam id attulerit legatus, a BARONIO ¹⁴², vt condoceat, recte postulare videatur VORBVRGIVS; tamen commenti originem coniectando affecutum esse eundem, haud aegre mihi persuadeo. Cum enim conquestum apud Pontificem Boleslaum, de Henrico, quo minus sedi debitum sacrae tributum penderetur, prohibente, rumor esset ¹⁴³, has de vectigale querelas alio longe acceptas, ac de corona interpellari Papam, vulgo creditum esse, non ab re opinatur.

XVIII.

¹⁴⁰ Hist. Boh. l. 6. p. 41. 42. ed. 1602

¹⁴¹ loc. cit.

¹⁴² Annal. T. 10. p. 935. 936. ed. Plantin.

¹⁴³ Notabilis est locus DITMARI: Ad supplementum huius itineris Boleslaus, antea inuitatus, nil aspiravit, et in bene promissis more solito mendax

XVIII.

HANKII, PFEFFINGERI, CL. CRISENII ARGUMENTA ET CONIECTVRAE REIICIVNTVR. VORBVRGIVS PROBATVS.

NIHIL igitur habet, quo se commendabilem nobis faciat, opinio HANKII, quam ob rem rerum scriptores Germanicarum diademate frontem cinxisse Ducis Ottonem scire se, scientes dissimulent, causam hanc fuisse docentis, quod Boleslaus, quoad Otto vixerit, vix adeo decem mensibus, honore sibi impertito sit gauisus: Henrico autem II. sceptrum capeffente protinus hostem exseruerit; quo factum, vt nominis dignitate exciderit promissorumque antea liberaliter, seruatum ei sit nihil. Vnde etiam querimonias intelligi posse scriptorum de Boleslao et successoribus, dum in plenae libertatis signum, proprio ausu regium sibi nomen tribuerint ¹⁴⁴. Nihil, inquam, efficit HANKIVS. Sunt quidem hostilibus Boleslai ausis pleni horum temporum commentarii; de amisso autem eam ob rem titulo perscribere nihil poterant auctores, qui de colato eodem attributoque ne verbum quidem habent; eius profecto memoriam tanto certius adhibitori, quanto maiori Ducem onerare culpa in procliui fuisset. Commode etiam caremus coniectura PFEFFINGERI, Ottonem

H 2

forte

mendax apparuit. Insuper antea Domino Papae questus est per epistolas portitorem, ut non liceret sibi propter latentes regis insidias, promissum principi apostolorum, Petro, persolvere censum. l. 6. p. 82.

¹⁴⁴ de reb. Siles. p. 177.

forte bello Italico districtum, Slaus defectionem novam molientibus, cum potentissimo Polonorum Duce foedus pepigisse, eumque sub lege clientelari regem creasse. Quo defuncto, Slaus se rebellibus adiunxisse eundem, atque a clientela se Imperii liberare conatum, ut *Rex per se* vocaretur, molitum esse ¹⁴⁵. Contra silentium enim tot auctorum quam parum valeant coniecturae, vel nobis tacentibus intelligitur. Eodem igitur loco habendam arbitramur CL. CRISENII conciliationem aduersae utriusque sententiae, iisdem rationibus innixam ¹⁴⁶. Denique intercedimus neutiquam, si quis cum VORBVRGIO, Imperio et Germanicae magnitudini et amplitudini non parum perniciosum fuisse existimet, Ducem Polonorum vel solo Regis nomine ac titulo condecorare; eaque ex re, cum eodem, factum esse neget. Adeoque, cum vix Princeps libenter superiorem veneretur, naturaque sic sit humana comparatum, ut nihil magis, quam libertatem, appetamus; ac, dum tituli crescant, liberi etiam iuris cupido crescat, alienissimum fuisse a prudentia Imperatoris, tot malis, inde coorituris ianuam veluti, fenestramque aperire, lubentes confitemur.

¹⁴⁵ ad VITRIAR. T. I. p. 427. ¹⁴⁶ p. 20. 21.

Hist. Polon.
1. general

